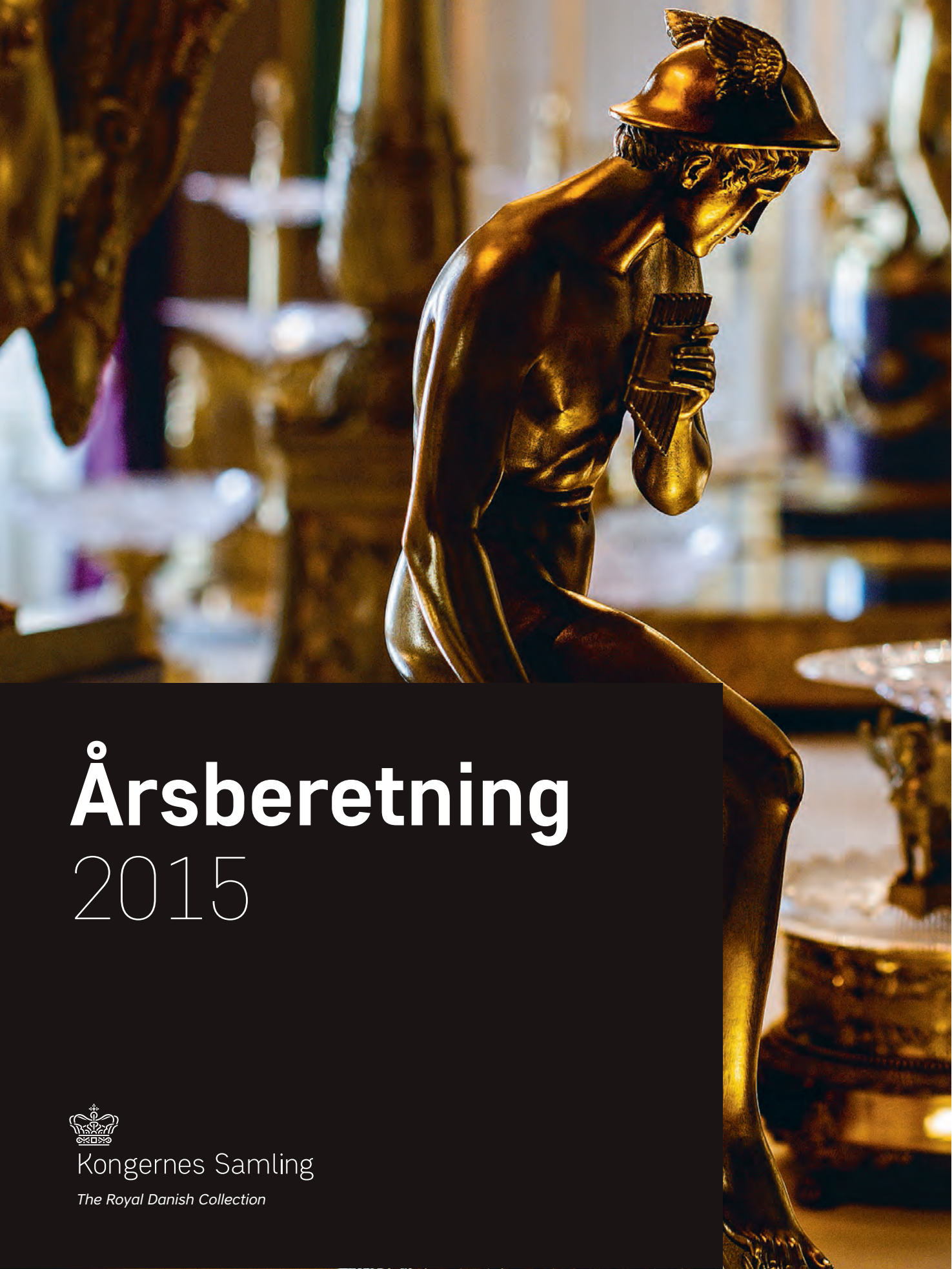

Årsberetning 2015

Kongernes Samling

The Royal Danish Collection

Kongernes Samling

The Royal Danish Collection

I 2015 kunne H.M. Dronning Margrethe fejre sin 75-års fødselsdag. Kongernes Samling markerede dette med en ny permanent opstilling af Christian 8. og Dronning Caroline Amalies *Gyldne Tableau* i Appartementsalen i Christian 8.s Palæ på Amalienborg. Den imponerende borddekoration med figurer af Thorvaldsen møder nu museets talrige publikum med al sin skønhed, pragt og fortælleglæde.

I 2015 nåede det stadigt stigende besøgstal i Kongernes Samling sit hidtil højeste niveau, idet museet blev besøgt af 424.776 gæster, det højeste tal siden museets åbning i 1838. Det giver glæde og styrke til at løse de mange opgaver, som denne årsberetning beretter om, men det udfordrer også museets planlægning for fremtiden, hvor store publikumsmængder og stigende kvalitetskrav på alle områder skal kunne imødekommes.

I 2015 er museets faglige arbejde styrket med udgivelse af talrige publikationer, udbygning af internationale samarbejdsrelationer og kraftig udvikling af den direkte formidling til publikum gennem Læringsenhedens aktiviteter. Konserveringsopgaver - og ikke mindst udarbejdelse af bevaringsplaner - er gennemført. Registrering og udbygning af samlingerne er,

især for Håndbibliotekets vedkommende, fortsat. Årets vigtigste nyerhvervelse blev Jens Juels maleri fra år 1800 af Kronprinsesse Marie Sofie Frederikke med datteren Prinsesse Caroline. Takket være donationer fra Augustinus Fonden, Ny Carlsbergfondet og Kulturstyrelsen kunne det i efteråret erhverves på en auktion i Paris.

I 2015 ydede alle medarbejdere - traditionen tro - en engageret og dygtig indsats, som sikrede, at de mange opgaver, som årsberetningen afspejler, blev udført på bedste vis til gavn for de mange mennesker, der besøger museet på Rosenborg og Amalienborg eller møder os på nettet og i medierne.

En ganske særlig tak skal rettes til den kongelige familie, der også i 2015 har støttet museet med gaver, udlån til udstillinger og ikke mindst har givet mulighed for, at museet i vidt omfang kan åbne Beletagen i Christian 8.s Palæ for publikum.

Rosenborg, den 15. januar 2016.

Henning Fode
Direktør

Jørgen Selmer
Museumsdirektør

Bertel Thorvaldsens forgyldte guder og helte soler sig i de nye omgivelser. I 2015 flyttede de fra Rosenborg til Amalienborg.

Bertel Thorvaldsen's gilt gods and heroes bask in their new surroundings. In 2015 they moved from Rosenborg to Amalienborg.

DET GYLDNE TABLEAU

CHRISTIAN 8. OG THORVALDSEN PÅ AMALIENBORG

På H.M. Dronningens 75-års fødselsdag d. 16. april åbnede den nye permanente udstilling af Thorvaldsens forgyldte bronzestatuetter fra 1820'erne i Christian 8.s Palæ på Amalienborg. Figurerne er mindre udgaver af Thorvaldsens mest berømte statuer og fremvises som etspektakulærthelhedsværksammenmedtilhørende kandelabre og opsatser i Appartementsalen på Beletagen. De 11 bronzeskulpturer kastede glans over Christian 8. og Dronning Caroline Amalies gallatafler, hvor de fungerede som borddekoration. Motivkredsen er hentet fra græsk/romersk mytologi og repræsenterer et højdepunkt inden for nyklassicistisk kunst.

Selve udstillingsformen tager sin inspiration i en konkret bordplan fra tiden, hvor skulpturerne er opstillet på dramatisk og imponerende vis på et knap 8 meter langt specialbygget bord med indbyggede spots. Salen har fået ny lyssætning, og bl.a. to store portrætter af "værtsparet" Christian 8. og Dronning Caroline Amalie, flyttet fra Rosenborg, er en del af udstillingen. I dag beundrer vi Thorvaldsen for hans sublime håndværk og klassiske formsprog. Vi nyder værkerne for deres skønhed og ser dem som uskyldige. I samtiden var synet på dem imidlertid anderledes - de mandlige figurer var så dristige, at man på et tidspunkt fik udført figenblade i forgyldt metal til at dække deres ædlere dele. De mytologiske figurer symboliserede liv, kraft og sanselighed - på mange måder et ekko af livsnøderiet ved det kongelige taffel med udsøgt mad og drikke, men altså også sanselighed i en mere erotisk forstand af ordet, der med tiden blev problematisk og måtte tildækkes. Figenbladene vises også i udstillingen.

Christian 8. var meget interesseret i kunst og kultur, og udover studier i historie og litteratur havde han

modtaget tegneundervisning. På Europarejsen, der strakte sig over tre år (1819-22), var det derfor helt naturligt for det daværende tronfølgerpar at besøge Thorvaldsens atelier i Rom. Rom var på dette tidspunkt Europas kulturelle centrum, og Thorvaldsen en feteret kunstner, der i sine mere end 40 år i byen udførte bestillinger for paver, europæiske fyrster og andre fremtrædende personligheder. Under sit besøg i atelieret i 1820 fik Christian 8. den idé at lade formidskede kopier af nogle af Thorvaldsens mest berømte kunstværker fremstille til Amalienborg. Modelleringen blev foretaget af italieneren Pietro Galli (1804-77), der arbejdede i Thorvaldsens værksted. På hjemrejsen bestilte Tronfølgerparret i Paris de store forgyldte kandelabre og opsatser med krystalfade, der skulle pryde gallabordet sammen med figurerne. Skulpturerne har hidtil stået i et lille kammer på Rosenborg, hvor de har været stuvet sammen bag glas i dårlig belysning, så det har været svært at nyde dem. Med den nye udstilling kommer de til deres ret og kan igen stråle dér, hvor de var bestemt til. H.M. Dronningens interesse for kunst og kultur deler hun med sin fjerne slægtning Christian 8., og det er derfor passende, at udstillingen åbnede netop på H.M. Dronningens fødselsdag. Appartementsalen og de øvrige pragtrum på Beletagen bliver stadig benyttet til repræsentative formål, så både de kongelige gæster og offentligheden vil derfor kunne nyde Thorvaldsens bronzefigurer også i det 21. århundrede.

I forbindelse med forberedelserne til udstillingen havde museet et berigende samarbejde med kolleger på Thorvaldsens Museum, herunder især museumsinspektør Margrethe Floryan, der samtidigt arbejdede på særudstillingen *Thorvaldsen og Kongehuset*, der også åbnede på H.M. Dronningens fødselsdag.

HENDES MAJESTÆT DRONNINGENS HÅNDBIBLIOTEK

Hendes Majestæt Dronningens Håndbibliotek flyttedes i 2014 organisatorisk fra Kongehuset til Kongernes Samling som en tredje afdeling ved siden af museumsafdelingerne på Rosenborg og Amalienborg. I 2015 har arbejdet været koncentreret om en række grundlæggende opgaver:

Konvertering af databaserne over Rosenborgs og Amalienborgs fagbiblioteker til Håndbibliotekets database, så alle biblioteker i Kongernes Samling kan søges online. I samme omgang blev også databaser over Dronning Ingrid's bogsamling, Håndbibliotekets videosamling og Håndbibliotekets samling af H.M. Dronning Margrethes skolebøger konverteret. Katalogen over H.M. Dronningens private bogsamling i Christian 9.s palæ blev konverteret til en tilsvarende, ikke offentligt tilgængelig database.

Samtidig er registrering af Håndbibliotekets bogsamlings tilvækst fra tidligere år og fra 2015 fuldført med registrering af i alt ca. 1.300 bind. Endvidere er registreringen af håndskrift- og videosamlingen fortsat, og der er begyndt ompakning af skrøbelige materialer til syrefri læg og æsker. Håndbibliotekets samling af film er af sikkerhedsmæssige grunde blevet magasineret i et separat, klimastyret magasin hos "Det Danske Filminstitut" i Glostrup.

Håndbiblioteket modtager som afdelingerne på Rosenborg og Amalienborg løbende forespørgsler og anmodninger om anvendelse af materialer til forsknings-, publikations- og udstillingsbrug.

I årets løb er der besvaret knap hundrede faglige forespørgsler, primært fra forskere, og 190 personer har besøgt biblioteket, heraf de fleste i form af gruppebesøg med præsentation af samlingerne v. håndbibliotekar Mikael Bøgh Rasmussen.

To af landets bedste kendere af gamle bogbind og bogbinderhåndværk, Mikael Kristensen og Ebbe Holmboe, har som frivillig arbejdskraft arbejdet med at udvælge, registrere og fotografere interessante bogbind og sammenholde dem med kilder om indkøb og indbinding af de ældre dele af samlingen i Rigsarkivet.

Endelig er der arbejdet med planlægning af kommende magasinløsninger, sikkerhedsscanningsopgaver, registreringsprojekter, formidlingstekster til hjemmesiden og kommende mindre udstillinger i Håndbibliotekets lokaler på Christiansborg.

Arkivar Julie Mørk-Hansen har som rekvireret arbejde på deltid udført registreringsopgaver og reorganiseret dele af den fysiske opstilling af H.M. Dronningens private bogsamling.

Bibliotekets samling tæller 100.000 bind og er stadig voksende. De ældste bind er fra slutningen af 1400-tallet, mens samlingens 11.000 geografiske kort strækker sig tidsmæssigt fra ca. 1650 til omkring 1900.

The library's collection numbers 100,000 volumes and is still growing. The oldest volumes are from the end of the 15th century, while the collection's 11,000 geographical maps range in time from around 1650 to around 1900.

Under teaterforestillingen "Audiens" kunne publikum opleve at komme til højborgs med Christian 4. Det var første gang, at der blev opført en forestilling om kongen på Rosenberg - og premieren faldt netop på Christian 4.s fødselsdag, den 12. april.

During the theatre piece "Audiens" (Audience) the public were able to experience sitting at the place of honour with Christian IV. It was the first time a play about the king had been performed at Rosenberg - and the premiere was in fact held on Christian IV's birthday.

LÆRINGSSENHED

I 2014 oprettedes en læringsenhed, der ikke blot skal skabe tilbud til skoleelever, men også har et bredere formidlingsmæssigt sigte med sin virksomhed. Det strategiske mål med enheden er at placere læring centralt i alle typer formidling, der skabes ved museet. I 2015 har Læringsenheden for alvor fundet sine ben med et tætpakket program af undervisningsforløb samt familie- og voksenaktiviteter.

På Rosenberg og Amalienborg er der gennemført 394 læringsforløb i 2015, hvilket er en pæn stigning fra 310 året før. Årets ambitiøse udbygningsprogram i udbudte forløb, teater og særaktiviteter har blandt andet haft den positive effekt, at en langt mindre andel af skoler, der besøger museet, gør det på egen hånd.

Udover de strukturerede læringsforløb har enhedens medarbejdere, med titel af læringspiloter en vigtig rolle i den daglige formidling. De fungerer således også som frie museumsværter i udstillingerne, hvor de svarer på spørgsmål og fortæller korte historier om forskellige genstande og personer fra den kongelige historie. Udbygningen af enhedens aktiviteter fortsætter i det nye år, hvor der særligt vil blive arbejdet med at øge kendskabet til de mange tilbud.

Nye permanente undervisningsforløb tilpasset specifikke klassetrin:

AMALIENBORG

Udskoling: "Det nye demokrati – da kvinderne fik stemmeret." Udviklet i samarbejde med Kvindemuseet i Århus.

Mellemtrin: "Mytisk måltid – Til bords med guder og helte".

Udviklet i forbindelse med opstillingen af "Det Gyldne Tableau".

Indskoling og børnehavebørn: "PIST VÆK".

Jul på Amalienborg med maskotten, elefanten Hannibal.

ROSENBORG

Udskoling: "Enevældens iscenesættelse."

Indskoling: "I røg og damp – i fodsporet på Kong Christian 4."

Børnehaver: "I røg og damp – i fodsporet på Kong Christian 4."

FAMILIE- OG VOKSENAKTIVITETER

Vinterferieaktivitet

Læringsforløb for voksne: "Det bedste af Rosenberg", omvisning.

Påskeaktivitet

Familieomvisning og kroneværksted på Rosenberg: "I røg og damp – i fodsporet på Kong Christian 4."

Sommerprogram

3 gange dagligt - miniomvisninger på Amalienborg på dansk og engelsk.

2 gange dagligt - familieomvisning og kroneværksted for familier med børn på Rosenberg: "I røg og damp – i fodsporet på Kong Christian 4."

Nytårsaktivitet

"Nytårsjagt" med rebushæfte for børnefamilier på egen hånd.

KULTURNATTEN

Under Kulturnatten på Rosenberg og Amalienborg var

Under læringsforløbet "PIST VÆK - julejagt på Amalienborg" skulle børnene lede efter de kongelige juletraditioner og opføre dem. Traditionerne var nemlig alle sammen pist forsvundne, og kun med børnenes hjælp kunne julen på Amalienborg reddes.

During the teaching activity "DISAPPEARED COMPLETELY – Christmas treasure hunt at Amalienborg", children had to search for the royal Christmas traditions and act them out. For they had all disappeared completely, and only with the help of the children could Christmas at Amalienborg be saved....

læringspiloterne til stede aftenen igennem med "Pop up-fortællinger i mørke".

Efterårsferieprogrammet på Rosenborg omfattede en gang dagligt omvisning for voksne, unge og større børn med emnet "Kongelig kærlighed", samt to gange dagligt familieomvisning og kroneværksted: "I røg og damp – i fodsporet på Kong Christian 4." På Amalienborg var læringspiloterne dagligt opsøgende over for familier med børn med fortællinger om udvalgte dele af udstillingerne.

SÆRLIGE AKTIVITETER

Teater Nocando

12. april - 2. maj 2015: "Audiens". Teaterforestilling om Christian 4. i Vinterstuen for skoler og øvrigt publikum af Teater Nocando i samarbejde med Kongernes Samling. 18 forestillinger i alt.

Golden Days. Jagten gennem historien

7.- 9. maj 2015: Skole- og familieløb "Jagten på madpakken" i samarbejde med Arbejdermuseet og Golden Days Festivalen. 24 klasser fra Københavns Kommune deltog 7.- 8. maj, og 98 personer deltog i familieløbet d. 9. maj. 18. sept. blev Skoleløbet "Jagten på madpakken" gentaget en enkelt dag for Ringkøbing-Skjern Kommunes skoler samt København Kommunes skoler i samarbejde med Arbejdermuseet, Ringkøbing-Skjern Kommune og Københavns Kommune. 25 klasser deltog.

Åben skole

I skoleåret 2015/2016 udbyder Læringsenheden 40 læringsforløb, som er gratis for københavnske folkeskoler samt kommunale og private dagbehandlingstilbud. De 40 læringsforløb er centralt indkøbt af Fagligt Center, Skolegruppen (FAC) i Københavns Kommune. Aftalen er indgået med Skoletjenesten på Sjælland på vegne af FAC.

Parkmuseerne rullede ud i Kongens Have i sommer med for-midlingsaktiviteter for børn. I "Kongens Køkkenhave" kunne børnene hygge sig med at lave kongeligt badesalt tilsat urter, der voksede i Kongens Have i 1600-tallet.

In the King's Garden this summer the Park Museums laun-ched teaching activities for children. In "The King's Kitchen Garden" the children had fun making royal bathing salts with herbs that grew in the King's Garden in the 17th century.

PUBLIKUM OG BESØGSTAL

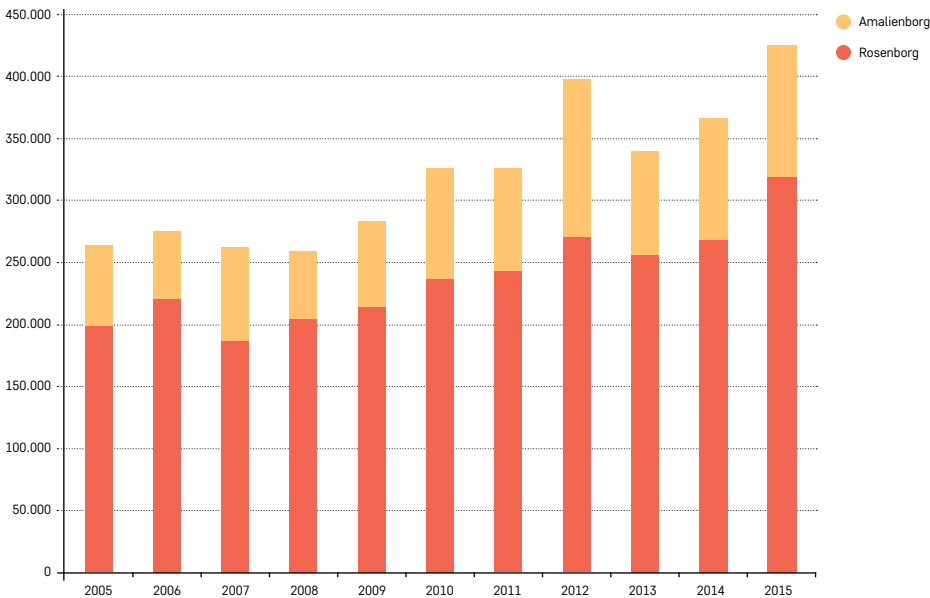
Samlingen blev i 2015 besøgt af 424.776 gæster, og hermed er den tidligere besøgsrekord fra 2004 blevet passeret med 3.326 gæster. Besøget fordeler sig med 319.774 på Rosenborg og 105.002 på Amalienborg.

Besøget er 59.093 gæster eller 16,2 % bedre end 2014, hvilket dækker over en massiv fremgang på Rosenborg på 50.730 (18,9 %) og en mere moderat fremgang på Amalienborg på 8.363 (8,7 %).

På Rosenborg fordeler besøget sig med 249.031 voksne (77,9 %), 19.558 studerende (6,2 %), 39.541 børn og unge (12,3 %) og 11.334 skoleelever (3,5 %).

På Amalienborg er de tilsvarende tal 84.211 voksne (80,2 %), 7.006 studerende (6,7 %), 12.256 børn og unge (11,7 %) og 1.529 skoleelever (1,5 %).

Besøgende med Copenhagen Card udgjorde på Ro-senborg og Amalienborg hhv. 17,0 % og 30,2 %. Der er tale om en stigende andel for begge afdelingers ved-kommende i forhold til 2014, hvor andelen var hen-holdsvis 15,4 % og 26,3 %.

FORSKNING, RESEARCH, STUDIEBESØG

Museets største forskningsprojekt i disse år er museumsinspektør Jørgen Heins udarbejdelse af værket om Rosenborgs store og internationalt betydningsfulde samling af arbejder i elfenben og narhvalstand. Ved årets udgang er oversættelse af det store manuskript til engelsk iværksat, ligesom den sidste korrektur og de sidste fotooptagelser er foretaget. Efter grafisk tilrettelæggelse forventes manuskriptet at kunne blive udgivet i løbet af 2016.

Jørgen Hein har desuden udført ekstensive arkivalske undersøgelser på Rigsarkivet, Københavns Stadsarkiv og i Nationalmuseets Herregårdsundersøgelser vedr. hofsnedker Christian Friedrich Lehmann og hans store musikmøbel på Rosenborg.

I sammenhæng hermed har konservator Tom Feilberg afsluttet et flerårigt forskningssamarbejde med museumsinspektør Ture Bergstrøm fra Musikmuseet/Nationalmuseet for at finde og genskabe den musik, der har lydt fra musikmøblet i midten af 1700-tallet. Forskningsprojektet er nærmere omtalt i årsberetningen for 2014.

Museumsinspektør Peter Kristiansen har haft to samarbejder med kolleger på Statens Museum for Kunst: Med museumsinspektør, seniorforsker Hanne Kolind Poulsen, Den Kongelige Kobberstiksamling, omkring særudstillingen "Magt og ære. Dürer i kejserens tjeneste" har Peter Kristiansen deltaget som heraldisk - genealogisk konsulent.

Ved leder af Konserveringsafdelingen Pil Vestergaards projekt omkring restaureringen af et maleri af

den tysk-romerske kejser Karl 6. og datteren Maria Theresias bryllup med Franz Stephan har Peter Kristiansen deltaget som genealogisk konsulent.

I samarbejde med dendrokronolog Orla Hylleberg Eriksen, Nationalmuseet, er udført dendrokronologiske undersøgelser af to loftsmalerier fra Vinterstuen på Rosenborg Slot, i forbindelse med at de to malerier er blevet konserveret. Undersøgelser viste, at malerierne er malet o. 1615 - formentlig samtidig med indretningen af rummet.

Statens Museum for Kunst har - med henblik på lån - foretaget en række undersøgelser af Rosenborgs portræt af Christian 2., tilskrevet Quentin Matsys. Det har vist sig, at maleriet er en kopi fra 1620'erne, og det rejser det interessante spørgsmål: Hvem var interesseret i Christian 2. på det tidspunkt?

Inspektør Birgit Jenvold har bl.a. foretaget research vedrørende fremtidige særudstillinger og som følge af eksterne forespørgsler. Cand.mag. Jens Gunni Busck har arbejdet med research til udstillingen af "Det Gyldne Tableau" og til publikationer. Julie Mørk-Hansen har især arbejdet med Amalienborgafdelingens historiske arkiv samt undersøgelser i forbindelse med særudstillinger og eksterne forespørgsler.

Museet er året igennem blevet kontaktet af en række indenlandske og udenlandske forskere, journalister og andre interesserede med faglige forespørgsler. Medarbejderne lægger stor vægt på, at disse henvendelser behandles fyldestgørende og hurtigt. Samtidig opnås den fordel, at ny viden tilflyder museet.

Hofsnedkeren Christian Friedrich Lehmanns fire meter høje musikskab fra midten af 1700-tallet er en tour de force blandt mekaniske møbler. Møblet har været genstand for et storstilet konserverings- og forskningsprojekt.

The court carpenter Christian Friedrich Lehmann's four metre high music cabinet from the mid-1700s is a tour de force amongst mechanical furniture. The item of furniture has been the object of a large scale restoration and research project.

Musikken fra Lehmann-skabet imponerede og fortryllede Frederik 5.s gæster i den gyldne spisesal på Christiansborg. Skabet indeholder både et automatisk trompet-, fløjte- og cembaloværk. På billedet ses trompetværket, der er opbygget omkring et urværk.

The music from the Lehmann cabinet impressed and enchanted Frederik V's guests in the golden dining room at Christiansborg. The cabinet contains automated trumpet, flute, and cembalo mechanisms. The picture shows the trumpet mechanism, which is built up around a clockwork.

STUDIEBESØG OG FAGLIG RÅDGIVNING

JØRGEN HEIN

Dr. Joanna Marschner, Kensington Palace & Yale University vedr. Frederik 5.s dronning Louise, med omvisning i Christian 7.s Palæ.

Michael Hansen, Teatermuseet, vedr. dans og teater i 1600-tallet.

Ulrik Reindel, Århus Universitet, vedr. gobeliner i Danmark.

Annabel Westman & Kate Dyson, The Attingham Trust, vedr. tilrettelæggelse af studieturen "The Historic Houses in Denmark".

PETER KRISTIANSEN

Vincent Droguet, direktør for Château de Fontainebleau, vedr. jagtdragter.

Marie-Louise Berner, vedr. porcelæsmaleri af I.L. Jensen.

Mette Skovgaard, Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, vedr. udstilling i forbindelse med genåbning af Audienshuset på Frederiksborg.

Studiebesøg fra Kulturen i Lund, under ledelse af afdelingschef Sebastian Goksör.

KATIA JOHANSEN

Prof. Dr. Gerhard Wolf, Humboldt-Universität zu Berlin. Institut für Kunst- und Bildgeschichte vedr. kroningstæpper og persiske silkefløjl i forbindelse med projektet "Textile Arts and Textility in a Transcultural Perspective (4th-17th Cent.)."

Rådgivning til DR Kostume vedr. Christian 4. og præstedragter; til Koldinghus vedr. syning af historiske dragter; til Inger Lauridsen, Tønder Museum, vedr. Christian 4.s kniplinger. Rådgivning vedr. dragtudstilling "New Spain", Mexico City; Københavns Universitets kochenilleprojekt på Centre for Textile Research CTR; Jagt- og Skovbrugsmuseet, Hørsholm, vedr. jagtdragter; doktorand ved Jagiellonian University, Krakow, vedr. polske dragter.

BERIT MØLLER

Har modtaget kolleger fra konserveringsvirksomheden Bo Kierkegaard ApS med besøg i atelieret.

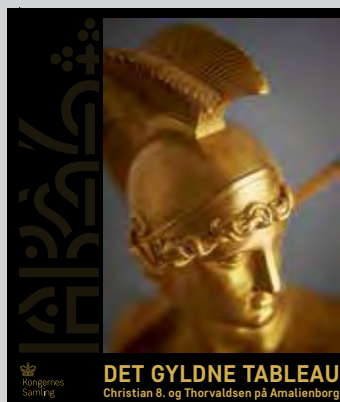
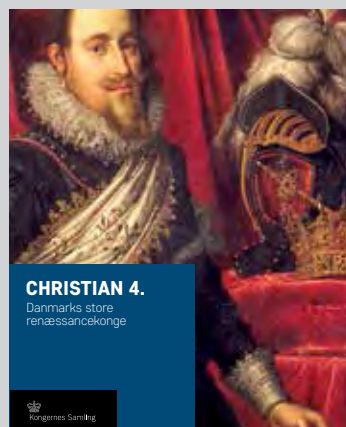
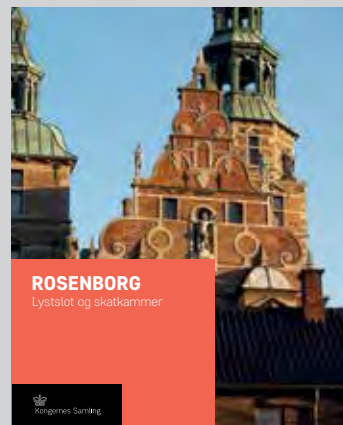
Guide for "The Shino-Danish Lacquer Workshop" ved rundtur på Rosenborg med fokus på asiatisk og europæisk lak.

MIKAEL BØGH RASMUSSEN

Håndbiblioteket og afdelingen på Amalienborg har bl.a. haft besøg af den tyske forsker Hannah Hufnagel, der arbejder med især de skandinaviske kongehuses rolle under besættelsen specifikt set fra samtidens offentlighed som repræsenteret i fotos og medier.

Blandt andre besøg på Amalienborg kan nævnes medarbejdere fra tv-produktionsselskab i forbindelse med research til udsendelse for DR-tv om monarkiet fra Gorm den Gamle til Margrethe 2. Selskabet interesserede sig både for museets permanente udstillinger samt fotos i samlingerne.

PUBLIKATIONER

Publikationstemaerne spændte vidt for Kongernes Samling i 2015. Her ses forsiderne på årets syv bogudgivelser. Bogserien om kongerækken udvides i 2016, og det er ambitionen, at serien skal dække alle danske konger fra Christian 4. frem til Frederik 9.

The themes of this year's publications from the Royal Danish Collection range widely. Seen here are the front covers of 2015's seven publications. The series of books about the royal line will be expanded in 2016, and our ambition is that the series should cover all the Danish kings from Christian IV to Frederik IX. All seven publications are also available in english.

BOGUDGIVELSER

Jens Gunni Busck / "Det Gyldne Tableau. Christian 8. og Thorvaldsen på Amalienborg". Udgivet af Kongernes Samling. Engelsk udgave "The Golden Tableau. Christian VIII and Thorvaldsen at Amalienborg", oversat af Christopher Sand-Iversen. Forord ved Jørgen Selmer. Introduktion og redaktion Birgit Jenvold. 48 s.

Heidi Laura / "Rosenborg – Lystslot og skatkammer". Engelsk udgave "Rosenborg – Pleasure Palace and Treasure Chamber". Oversat af Peter Sean Woltemade. Guidebog til Rosenborg udgivet af Kongernes Samling. Redaktion Axel Harms. 114 s. Bogen er udviklet som led i arbejdet med at løfte det generelle formidlingsniveau for slottets gæster. Den er skrevet af journalisten Heidi Laura - på baggrund af fagligt input fra museet - og er gennemillustreret med nye fotos af fotografen Peter Nørby. Projektet indebar en nyfotografering af hele slottet og skatkamrene samt en lang og spændende redaktionel proces og har resulteret i en flot og informativ "rejsefører" gennem slottets sale og gange.

Peter Kristiansen / "Magt, Pragt og Diamanter – Danmarks regaler og kronjuveler". Engelsk udgave "Power, Splendour, and Diamonds – Denmark's Regalia and Crown Jewels". Oversat af Peter Sean Woltemade. Udgivet af Kongernes Samling. Redaktion Axel Harms. 60 s.

Christian Kortegaard Madsen / "Pia Schutzmann. Bag om / Behind Amalienborg". Udgivet af Kongernes Samling. Forord og redaktion Birgit Jenvold. Oversat af Christopher Sand-Iversen. 78 s.

Ny bogserie om kongerækken fra Christian 4. til Frederik 9.

Kongernes Samling har i år udgivet de første to korte illustrerede biografier i en ny serie, som i de kommende år vil omfatte hele kongerækken fra Christian 4. til Frederik 9. Det er da også disse to konger, som er de første to i serien. Serien udspringer af, at museet i årene 2012 og -13 udgav en serie hæfter om de glücksborgske kongepar - til salg i museernes butikker. Disse hæfter opgraderes udstyrmæssigt samt på billedsiden og genudgives sammen med de nyforfattede biografier om de oldenborgske konger. Hele serien om kongerne bliver udgivet i samarbejde med redaktør Henrik Sebø på forlaget GADs nye Historika-afdeling.

Bøgerne, der også udgives på engelsk, kommer til salg både i museets butikker og hos boghandlere over hele landet.

Jens Gunni Busck / "Christian 4. - Danmarks store renæssancekonger". Engelsk udgave "Christian IV – Denmark's Great Renaissance King". Oversat af Peter Sean Woltemade. Redaktion: Axel Harms. 60 s.

Jens Gunni Busck / "Frederik 9. og Dronning Ingrid - Det moderne kongepar". Engelsk udgave "Frederik IX and Queen Ingrid – The Modern Royal Couple". Oversat af Christopher Sand-Iversen. Redaktion: Birgit Jenvold. 60 s.

Jens Gunni Busck / "Amalienborg og Frederiksstad - Slottet og den kongelige bydel". Engelsk udgave "Amalienborg and Frederiksstad - The Palace and the Royal Quarter". Oversat af Joan F. Davidson. Redaktion: Birgit Jenvold. 60 s.

Willkommen, bienvenue, welcome - vores gæster fik i 2015 mulighed for at få formidlet Rosenborg på hele ti sprog, herunder russisk, brasiliansk, kinesisk og japansk. Folderen er trykt i et handy format med brugssituationen in mente. Informationsmængden og grafikken gør den desuden til en souvenir.

Willkommen, bienvenue, welcome – in 2015 our visitors could read information about Rosenborg in ten different languages, including Russian, Portuguese, Chinese, and Japanese. The folder is printed in a handy format made with the use situation in mind. The level of information and the graphic design furthermore make it a souvenir.

ARTIKLER

Jørgen Hein / "Parting and Re-uniting: Two Ivories attributed to Joachim Henne" i Jutta Kappel, Georg Laue Marjorie Trusted udg., *A Passion for Ivory*, München, 2015, s. 26-27.

"Det allra Dyrbaraste – Kamébesatta guldföremål ur Hedvig Eleonoras pretiosakabinett" i Merit Laine (red.), Hedvig Eleonora. Den svenska barockens drottning. Skrifter från Kungl. Husgerådskammaren 15, Stockholm 2015, s. 174-177.

Mogens Bencard / "An Amber Bust of King Christian VI of Denmark". I Jutta Kappel, Georg Laue Marjorie Trusted udg., "A Passion for Ivory", München, 2015, s. 58-59.

Peter Kristiansen / "Rosenborg Castle in Copenhagen - the Fortress as Illusion?", i: Volker Mende og Christian Ottersbach (red.): "Festungen in Gärten - Gärten in Festungen". Festungsforschung Band 6. Regensburg 2015. – s. 132-143 + s. 203.

Mikael Bøgh Rasmussen / "Defining dominance: Abraham Wuchters versus Karel van Mander III", i Rieke van Leeuwen and Juliette Roding (red.): Gerson Digital: Denmark (Dutch and Flemish art in European perspective 1500-1900, Part II), The Hague (RKD) 2015, § 6 (<http://gersondenmark.rkdmonographs.nl/6.-defining-dominance>)

"European Renaissance Artists in Constantinople", "State Portrait in Small Format", "Pictures from the Bosphorus", "Sultan and Ambassador" / "Artyści europejskiego renesansu w Konstantynopolu" [etc.], i Robert Born, Michal Dziewulski and Guido Messling (red.): "The Sultan's World. The Ottoman Orient in Renaissance Art / Ottomania". "Osmański Orient w sztuce renesansu" Bruxelles / Kraków 2015, s. 57-62 + s. 166-169 + 201-203.

Anmeldelse af: Jiří Fajt and Markus Hörsch (red.): "Niederländische Kunstexporte nach Nord- und Ostmitteleuropa vom 14. bis 16. Jahrhundert: Forschungen zu ihren Anfängen, zur Rolle höfischer Auftraggeber, der

Künstler und ihrer Werkstattbetriebe", *Renaissance Quarterly* Vol. 68, No. 3, Fall 2015, s. 1014-1015

Katia Johansen / "Making a Replica of the Treaty of Kiel", forfatter og medredaktør, Det Kongelige Bibliotek 2015.

"Fragranced fibres", I *Selvedge*, issue 67, nov. 2015.

Berit Møller / "Konserveringshistorier på Rosenborgs hjemmeside". Meddelelser om Konservering 2-2014. Peer-reviewed. Udkommet 2015.

"En konserveringsblog, der forsvandt, og faren ved at stole på "skyen"". Meddelelser om Konservering 2-2014, udkommet 2015.

GRUNDPLANFOLDER

I gennem 2015 blev der arbejdet med at udvikle en væsentlig opgradering af det materiale, gæster på Rosenborg får i hånden, når de besøger slottet. Gæsterne er meget afhængige af "håndholdte" formidlingsformer, da skiltningen er meget sparsom for ikke at skabe "visuel støj" i de historiske interiører. Den nye folder giver en ganske omfattende information om slottets etager og ikke mindst om skatkamrene. Den indeholder desuden en konge-dronninge-række af portrætter fra Rosenborg. Folderen er kommet indtil videre på ti sprog, og i et førsteoplæg på 230.000 eksemplarer.

NY MOBILOPTIMERET HJEMMESIDE

I begyndelsen af 2015 lanceredes ny hjemmeside, der afspejler den nye grafiske identitet, der blev indført i 2014. Hjemmesiden er optimeret til smartphones og tablets. Siden samler flere formidlingstiltag under et, da den både giver adgang til animationer og viden fra projektet "kongedragter" samt inkorporerer det bedste fra mobilguidesystemet "Konge connect". Gæster på slottet kan således bruge det opgraderede åbne wifi til at finde viden om værelser, genstande og personer fra både Rosenborg og Amalienborg. Den nye side bygger på en open source-platform, som gerne skal sikre, at de digitale tilbud kan udvikle sig trinvis fremover.

Det var en stor glæde for Kongernes Samling på auktion i Paris at kunne erhverve Jens Juels portræt af kronprinsesse Marie Sophie Frederikke og prinsesse Caroline. Det vides, at maleriet oprindeligt hang i selskab med Frederik 6.s skrivepult, der i dag også kan ses på Rosenborg.

It was a great pleasure for the Royal Danish Collection to be able to purchase Jens Juel's portrait of Crown Princess Marie Sophie Frederikke and Princess Caroline. Originally, the painting hung in Frederik VI's bedroom in the company of the king's white writing desk, which can also be seen at Rosenborg.

SAMLING

Museet indsamler genstande og andet materiale, der har tilhørt medlemmer af den kongelige familie, det kongelige hus i bred forstand eller belyser monarkiets betydning for Danmark og den danske befolkning. I 2015 blev den vigtigste erhvervelse et maleri af Jens Juel - forestillende Kronprinsesse Marie Sophie Frederikke, gift med den senere Frederik 6., og datteren, Prinsesse Caroline, gående i en romantisk have. Maleriet er udført år 1800 og har en utrolig solid proveniens, som museet sætter højt ved nyerhvervelser. Maleriet blev allerede set ufærdigt hos kunstneren i januar 1800 af den 14-årige Prins Christian Frederik (senere Christian 8.) og kom siden til at hænge over sengen i Frederik 6.s soveværelse. Maleriet har senere tilhørt Prins Valdemar og dennes barnebarn Greve Valdemar af Rosenborg, der døde 1995 i Frankrig - uden arvinger. Greve Valdemar solgte maleriet til en fransk familie, som nu havde sat det på auktion. Museet købte maleriet på Sothebys september-auktion i Paris til en samlet pris på 1,5 mio. kr. Erhvervelsen lod sig gøre takket være generøs støtte fra Augustinus Fonden, Ny Carlsbergfondet samt Kulturstyrelsen.

På auktion i København har museet erhvervet tre såkaldte kastemønter. De to er udført til Frederik 3.s kroning i 1648 og den tredje til Christian 5.s salving i 1671. Som navnet antyder, blev mønterne kastet i grams til pøbelen under festlighederne.

H.M. Dronningen har bl.a. overdraget museet en tidstypisk barnevogn fra 1940'erne, der har været benyttet til hende og søstre som små. Vognen hørte til på jagtejendommen i Trend Skov i Nordjylland, som stadig er et yndet feriested for medlemmer af Kongefamilien.

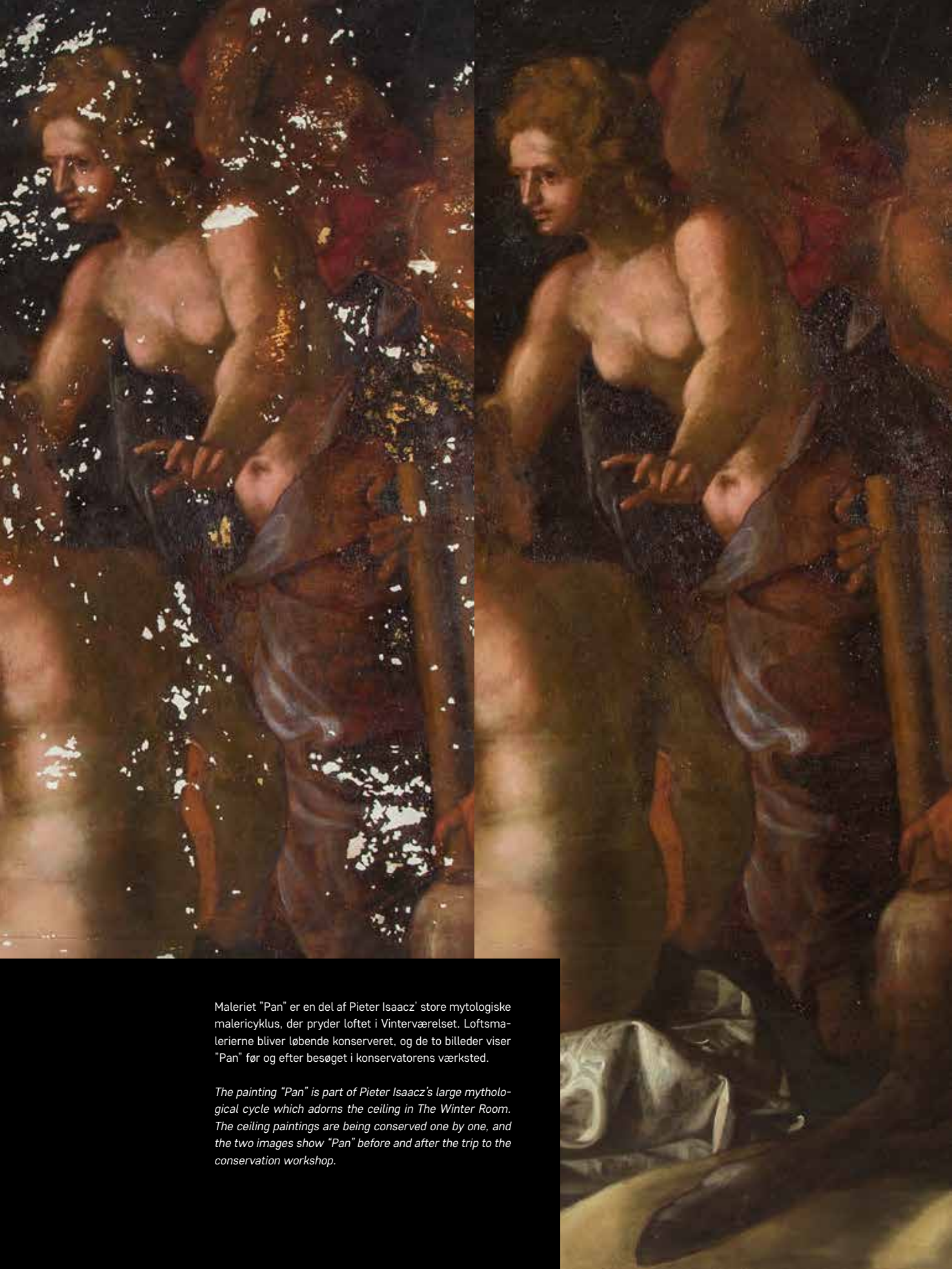
Blandt årets nytillkomne genstande er også seks små mindeplaketter fremstillet af Den Kgl. Porcelænsfabrik i 1960'erne bl.a. i anledning af Regentparrets bryllup i 1967. I samme genre er erhvervet en platte til minde om det historiske trekongemøde i Malmø i 1914, hvor de skandinaviske monarker og deres udenrigsministre mødtes. Christian 10., Haakon 7. og Gustaf 5. viste hermed det fælles syn på neutralitetspolitik efter udbruddet af 1. Verdenskrig.

Af øvrige erhvervelser kan nævnes et glansbilledalbum fra 1940 givet af en privatperson, der fik det som barn under 2. Verdenskrig. På forsiden er Christian 10. til hest på sin daglige morgenridetur, og i baggrunden ses porten på Amalienborg, som han red ud og ind ad. Albummet indeholder bl.a. samtidige glansbilleder med Kongefamilien som motiver.

Der er året igennem lagt et stort arbejde i klargøring af museets database i forhold til den kommende indberetning af museets registreringsoplysninger til "Museernes Samlinger". Arkivar Kirsten Christiansen har ajourført registreringen af bøger i museets interne bibliotek samt stået for henvendelser og koordinering vedrørende foto fra Rosenborg til forskning og bogillustrationer. Administrativ medarbejder Jacob V. Madsen har besvaret forespørgsler vedr. samlingen på Amalienborg og fotobestillinger fra arkivet på Amalienborg.

Genstandsrevision

Arkivar Steen Nottelmann fra Royal Copenhagen og fhv. fuldmægtig i Kulturministeriet Peter Navntoft afholdt revision den 7. december med fokus på glas i et af tårnmagasinerne på Rosenborg og genstande i skatkammeret på Amalienborg. Revisionen gav ikke anledning til bemærkninger.

Maleriet "Pan" er en del af Pieter Isaacz' store mytologiske malericyklus, der pryder loftet i Vinterværelset. Loftsmalerierne bliver løbende konserveret, og de to billeder viser "Pan" før og efter besøget i konservatorens værksted.

The painting "Pan" is part of Pieter Isaacz's large mythological cycle which adorns the ceiling in The Winter Room. The ceiling paintings are being conserved one by one, and the two images show "Pan" before and after the trip to the conservation workshop.

BEVARING

Arbejdet med en samlet bevaringsplan for museets samling er fortsat i 2015 ved Berit Møller og Tom Feilberg. Hver genstand bliver kategoriseret efter bevaringstilstand og restaureringsbehov. Arbejdet munder ud i en prioriteret arbejdsplan for de kommende mange års konserveringsopgaver.

I 2015 er alle rum med udstillede genstande på både Amalienborg og Rosenborg blevet gennemgået og vurderet i forhold til egnetheden hertil. Dette vil sammen med bevaringsplanen kunne bruges til at prioritere indsatsen over for præventiv konservering. Derudover er alle genstande i Christian 9.s og Frederik 9.s arbejdsværelser på Amalienborg blevet gennemgået for deres bevaringstilstand, og et stort antal genstande fra skabe i rummene er blevet pakket om og flyttet på magasin.

I 2015 afsluttede Katia Johansen og museumsassistent Mette Vejgaard Pedersen bevaringsplanarbejdet for tekstil- og dragtsamlingen på Rosenborg. Herunder ompakning, og dokumentationsfotografering.

Berit Møller har afsluttet flere store opgaver: Med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme og konservatorerne Linn Rosa Spaabæk og Henriette Heyn Olsen er udført konservering og restaurering af to loftsmalerier i Vinterstuen på Rosenborg. Konservator Majken Thorvildsen har restaureret to empire-armstole.

Der er udarbejdet tilstandsrapport og projektforslag til behandling af de bemalede dele af interiøret i henholdsvis Skrivestuen, Vinterstuen og Soveværelset på Rosenborg. Ligeledes har Berit Møller fulgt Mette Falk Paarups kandidatspeciale på Konservatorskolen. Specialet har givet flotte resultater og ny viden til malerikonserveringen vedrørende afrensning af kineserierne på spejlfelterne i Soveværelset.

Katia Johansen har udarbejdet rapport om tapetet i Christian 4.s Skrivestue og stået for nyfotografering af Christian 4.s Hosebåndsortensdragt inkl. undersøgelse af, hvordan den blev båret. Der er foretaget en omfattende fotografering ved Roberto Fortuna af en række af Rosenborgs kongedragter til brug for kommende publikation om disse. Endelig er der foretaget undersøgelser af Frederik 7.s skånske husaruniform. Den kontinuerlige restaurering af museets øvrige genstandsmasse er fortsat, herunder afslutning af arbejdet med "Lehmans Musikskab", der er restaureret af Tom Feilberg og konservator Bodil Stauning delvist med bevilling fra Kulturstyrelsen.

Konservator Gunhild Hvass har stået for omfattende flytninger af og tilsyn med hundredvis af genstande på Rosenborg, der for en tid måtte vige for vinduesrenoveringen og istandsættelsen af Rosen på 1. sal. Arbejdet med restaurering af et af museets "Augsburgure" er fortsat. Kæderne til Elefantordenen og Dannebrogordenen i skatkammeret er blevet nænsomt gennemgået led for led af guldsmed Mathias Dinesen og herefter repareret. Da kronjuvelerne er en levende samling, som H.M. Dronningen benytter ved særlige lejligheder, kræver disse genstande særlig omhu og pleje.

Museets konservatorer har i 2015 bistået med etablering og nedtagning af museets udstillinger, behandlet udlånssager, udført kurertjeneste i ind- og udland samt håndteret genstande til fotografering og studiebrug.

Der er som tidligere år foretaget en række rekvirerede restaureringsarbejder for Kongehuset, bl.a. af tapeter, tekstiler og møbler.

Det er sjældent, at en udstillings tema kredser om selve udstillingsstedet, men det var tilfældet for "Bag om Amalienborg", hvor Gallasalen som kongeligt rum føjede et ekstra lag til værkerne.

It is rare that an exhibition's theme addresses the place of exhibition itself, but that was the case with "Behind Amalienborg", in which the Gala Hall, with its function as a royal chamber, added an extra dimension to the works.

UDSTILLINGER

Hovedparten af museets gæster kommer for at se de permanente udstillinger, og det er derfor vigtigt, at disse hele tiden er vedligeholdt og formidlingsmæssigt opdaterede. Parallelt hermed viser museet, primært på Amalienborg, mindre særudstillinger.

Årets store udstillingsmæssige satsning var den tidligere omtalte permanente genopstilling af "Det Gyldne Tableau" i Appartementsalen i Christian 8.s Palæ. I den forbindelse gennemførte museet en ny lyssætning af den nordvendte sal, der hidtil har virket meget dunkel. Det gyldne loft har fået lagt en diskret belysning fra led-pærer skjult over døre og vinduer. Alle ledningsføringer er gemt i væggene, ligesom der er ført ledninger skjult i gulvet til den led-belysning af bordopsatsen, der er indfældet i det store udstillingspodie.

Gallasalens gardiner er restaureret, og vinduespuderne i Det blå Gemak har fået fornyet betræk.

EFTERÅRETS SÆRUDSTILLING

Pia Schutzmann. Bag om Amalienborg
9. oktober 2015 – 3. januar 2016.

Igennem de seneste par år er billedkunstneren Pia Schutzmann kommet i Amalienborgs indre gårde, haver, kældre og i loftsrum, og udstillingen af hendes værker præsenterede os for helt ukendte sider af slotskomplekset. Desuden blev en række portrætter af medlemmer af Den Kongelige Familie, der er udført af kunstneren over en længere årrække, udstillet. For et par år siden fortalte Schutzmann H.M. Dron-

ningen, at hun engang havde været inde bag et af de kongelige palæer på Amalienborg, og i hvor høj grad det fascinerede hende. Efterfølgende blev kunstneren ringet op af slotsforvalteren, der fortalte, at Dronningen havde bedt ham vise hende rundt i de indre gårde og haver. Efter endt rundtur spurgte slotsforvalteren en målløs Schutzmann, hvor mange år hendes adgangskort skulle gælde, og hun fik derpå overrakt et kort, der i de følgende år gav hende adgang til at opholde sig så meget, hun havde lyst til – bag om Amalienborg. *"Den bold som Dronningen således havde trillet hen til mig, tog jeg nu op. De følgende to år tilbragte jeg i Amalienborgs haver og bygninger. Med forskellige teknikker har jeg fordybet mig i de mange spor af liv, der har været levet her"*, har kunstneren fortalt.

I værkerne, der går bag om Amalienborg, sporer Schutzmann sig ind på stedets skjulte historier og de mange lag af liv i de gamle kongelige palæer. Hendes værker, der på én gang standser tiden og opløser den, har en lyrisk kvalitet. Det bliver også klart for beskueren, at kunstneren har en særlig evne til at indleve sig og føle en forbundethed med stedet. Det gælder lige fra haverne til stengulvet i Christian 7.s Palæ og loftet, hvor Schutzmann i tusmørket har siddet og malet de gamle tagkonstruktioner.

Udstillingen gav et yderst sjældent indblik bag murene, der i mere end 200 år har markeret skellet mellem det offentlige og det private. Især blev Schutzmann forundret over stilheden, der stod som en skærende og overraskende kontrast til livet på Slotspladsen. Kunstnerens primære interesse ligger dog ikke i stedets dobbeltkarakter, og heller ikke alene i de portrætterede personer, der er her nu, men i lige så høj grad i

Med kroningstæppernes årlige indtog i Riddersalen i påskeferien får vores gæster en helt særlig fornemmelse af enevældens pomp og pragt. Det store tæppe på billedet er vævet med tråde af guld og lå foran alteret ved kongens salving.

The large rug in the picture was woven with threads of gold, and lay in front of the altar during the King's coronation. During the Easter holiday our visitors get a quite special sense of the pomp and circumstance of the absolute monarchy, when the coronation rugs make their annual appearance in the Great Hall.

de personer, der har levet her i tidens løb: *“Følelserne sidder i væggene”,* siger hun, og *“kroppene har slidt deres spor ind i bygningerne. Det er deres tanker, vi aflæser i bygningerne, deres nærvær, vi fornemmer i salene og gangene”.*

Schutzmanns kunstneriske rejse med Kongehuset begyndte allerede i 1982, hvor hun portrætterede Dronning Ingrid. Udover portrættet af Dronning Ingrid kunne man på udstillingen se kunstnerens blyants-tegninger af henholdsvis H.M. Dronning Margrethe, H.M. Dronning Anne-Marie og H.K.H. Prinsesse Benedikte. Oliemaleriet af Dronningen fra 2002-3 regnes for et af Schutzmanns hovedværker. Maleriet har et officielt præg med et blik, der tilhører en majestæt, mens fingrenes position vækker ekkoer i kunsthistorien. Omvendt er det med de øvrige portrætter, der er tegnet med et mere uformelt og privat islæt.

Fascinationen af det levede liv og Schutzmanns spændvidde i medier fornemmes også i hendes aftryksmalerier af granitfliserne i køkkenet i kælderen under Christian 7.s Palæ og havecollager. Collagerne består af ydmyge genstande såsom sneglehus, ølkapsler, fugleklatter og grene, som kunstneren har fundet i haverne bag murene. Som med portrætterne, arkitekturmotiverne og aftrykstegningerne viser Schutzmann os med collagerne nye sider af det velkendte og føjer endnu en brik til historien om Amalienborg.

Udstillingen åbnede op til efterårsferien ved en reception med taler af Jørgen Selmer og tidligere forskningschef og forfatter Steffen Heiberg. Udstillingen blev set af 23.399 gæster.

En mindre særudstilling ”Fra forelskelse til guldbrølup” åbnede på Amalienborg i september 2014 i anledning af D.M. Kong Konstantin og Dronning Anne-Marie, førhen Hellenernes Kongepars, guldbrølupsdag. Udstillingen er meget populær blandt museets gæster og forlænget, således at den stadig kan ses en tid ind i 2016. Der er nærmere omtale af udstillingen i årsberetningen for 2014.

H.M. Dronningens 75-års fødselsdag var anledning til en miniudstilling om nye frimærker med Elefant- og Dannebrogordenen som motiver i samarbejde med Post Danmark. Præsentationen vises i tilknytning til særudstillingen i Det Pompejanske Gemak på Amalienborg om de danske kongelige ordener, også nærmere omtalt i beretningen for 2014, der stadig kan ses og uddyber den permanente udstilling om samme, der findes på etagen. På udgivelsesdagen d. 14. marts var der arrangement for såkaldte frimærkeabonnenter. Også denne lille præsentation kan ses en tid ind i 2016.

I påsken var der, traditionen tro, udstilling af museets fornemme samling af *Kroningstæpper* i Riddersalen på Rosenborg.

Mundtlig formidling står stadig stærkt i den digitale tidsalder, og for museet er det personlige møde med vores gæster et vigtigt indsatsområde. Det er dog ikke kun på museerne, at man kan møde vores medarbejdere; vi er også flittige oplægsholdere "ude-af-huset."

Verbal communication is still important in the digital age, and the personal encounter with our visitors is an important area of focus for the Collection. You won't only meet our employees at the museums – we are also diligent lecturers "out and about".

FOREDRAG OG OMVISNINGER

Folkeuniversitetsforelæsningserne, der afholdes hvert semester i Gallasalen i Christian 8.s Palæ, var i 2015 tilrettelagt af Birgit Jenvold. I forårssemestret afholdtes festforelæsning på H.M. Dronningens 75-års fødselsdag ved lektor Jes Fabricius Møller med emnet "Monarkiet gennem 75 år". I efterårssemestret fulgte rækken "Europæisk og dansk hofkultur 1500-2000. Arkitektur, billeder og fester" ved tidligere forskningschef og forfatter Steffen Heiberg. Folkeuniversitetets brugere har adgang til museet på forelæsningsdage, og arrangementerne giver desuden mulighed for, at Kongehusets og museets ansatte kan deltage.

Hver gang nye hold af Den Kongelige Livgardes soldater skal begynde vagttjeneste på Rosenborg, gives de en orienterende omvisning, så de får en fornemmelse af, hvilke ufattelige værdier de vogter. Dette er i det forløbne år blevet varetaget af Peter Kristiansen med assistance fra museets Læringsenhed.

Jørgen Selmer, Birgit Jenvold, Mikael Bøgh Rasmussen, Jens Busck og Julie Mørk-Hansen afholdt omvisninger og introduktioner herunder i særudstillinger for bl.a. medlemmer af den kongelige familie med gæster, hoffets medarbejdere, danske og udenlandske kolleger og pressefolk samt diplomater.

Jørgen Selmer / Foredrag, Svendborg Kommune, i anledning af museumsplaner på havnen i Svendborg: "Museumsbyggeri, erhvervsudvikling og turisme, erfaringer fra Kulturhavn Kronborg".

Foredrag, Helsingør Kommune, i anledning af museumsplaner i Gilleleje: "Museumsbyggeri, erhvervsudvikling og turisme, erfaringer fra Kulturhavn Kronborg".

Foredrag, Selskabet for Dansk Kulturhistorie: "Når en gammel museumssamling, forskning, formidling og ny arkitektur, turist- og erhvervsinteresser skal gå op i en højere enhed, - historien om tilblivelsen af M/S Museet for Søfart."

Peter Kristiansen / Deltog i 8. Nordiske Heraldiker-konference på Sønderborg Slot med indlæg: "Kongelige våben-anetavler på Sønderborg Slot, Nyborg Slot, Rosenborg Slot og i Nykøbing Kirke". Deltog i fremlæggelsen af den danske del af det nederlandske Gerson-projekt på SMK - med indlægget: The tapestries by Bernt van der Eichen, made 1684-93 for the Long Hall at Rosenborg Castle - in Commemoration of the Scanian War 1675-79.

Foredrag i Christianskirken i Lyngby om middelalderlige helgener og i Risbjerg Kirke i Hvidovre om Jesu barndomshistorie.

Katia Johansen / Omvisning af gruppe ved prof. dr. Gerhard Wolf. Textile Arts and Textility in a Transcultural Perspective (4th-17th Cent.). Humboldt-Universität zu Berlin. Institut für Kunst- und Bildgeschichte. (kroningstæpper og persiske silkefløjl)
Foredrag og omvisning for teaterskræddere ved Det Kongelige Teater.

Berit Møller / "Asiatisk og europæisk lak på Rosenborg". Indlæg på The Shino-Danish Lacquer Workshop, Nationalmuseet.

Tom Feilberg og Bodil Stauning / "Restaurering af Lehmanns musikskab". Indlæg på Fagligt orienteringsmøde, Organisationen af Danske Museer.

SÆRLIGE BESØG OG ARRANGEMENTER

Den 1. januar er en meget stille dag i Danmark, hvor museet på Amalienborg er åbent, og det glæder forbipasserende københavnere og turister fra hele verden, der kommer til Slotspladsen for at se Livgarden i galla. En åben port rummer museumsoplevelse på denne dag, hvor der ellers ikke sker meget i byen. Fra 2015 er oplevelsen udvidet med musikalske indslag og forfriskninger som en slags nytårskur, ligesom tekst og illustrationer også i dagene op til nytår fortæller om nytårets pligter og traditioner i Kongehuset.

8. januar Afskedsreception for chefkonservator Hanz Nyström i Riddersalen på Rosenborg. Hanz Nyström kunne i 2014 fejre 25-års jubilæum som ansat ved Kongernes Samling og har i sin 47-årige museumskarriere skabt stor respekt om sit arbejde og sin person. Det var også tydeligt ved receptionen, hvor salen var fyldt af kolleger fra nær og fjern, der ønskede at takke "Hazze" for en enestående indsats i dansk museumsverden og godt kollegialt samvær.

16. april H.E. Wang Chao, Vice Minister of Foreign Affairs of China, besøgte Rosenborg og blev vist rundt af Jørgen Selmer.

23. april Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab holdt på invitation fra H.M. Dronningen medlemsmøde i Gallasalen i Christian 8.s Palæ. Selskabets præsident, professor Kirsten Hastrup, præsenterede den nyindstiftede "Dronning Margrethe II's Videnskabspris". H.M. Dronningen fortalte om Håndbiblioteket og om Christian 8.s Palæes bygningshistorie, kunstneriske udsmykning og restaurering. Mikael Bøgh Rasmussen fortalte om Håndbibliotekets samlinger og perspektiver for Håndbiblioteket som historisk samling og forsk-

ningsbibliotek. Jørgen Selmer fortalte om Kongernes Samling og introducerede "Det Gyldne Tableau".

27. maj Livgardens Musikkorps overrakte en nyindspillet CD til H.M. Dronningen ved en koncert i Riddersalen på Rosenborg overværet af Regentparret.

16.-17. juni Gunhild Hvass, Bodil Stauning, Tom Feilberg og Jørgen Hein: Værter for forskergruppe ved dr. Joanna Paprocka-Gajek fra Wilanow-paladset, Polen. Vedrørende restaurering af Giacomo Herman-kabinet. Besøget resulterede i et fortsat samarbejde vedrørende restaureringen og komplementering af kabinettet i Wilanow. Ligeledes fremvisning af Giacomo Herman-kabinet i H.M. Dronningens gemakker på Fredensborg slot, ved slotsforvalter John Kidde Hansen og værkstedsleder Finn Kilbuck Johansen.

8. juli Thorvaldsens Museums årlige sommerstudietur for personale og bestyrelse gik til Christian 8.s Palæ på Amalienborg vedr. Thorvaldsens ungdomsværker i Gallasalen og Det Gyldne Tableau i Appartementsalen.

2. august International Directors Council fra Solomon R. Guggenheim Museum, N.Y., besøgte Rosenborg med rundvisning ved Jørgen Selmer.

25. - 27. august Violonbanden afholdt Lydkanalkoncerter i Vinterstuen på Rosenborg.

14.-17. september Livgardens Musikkorps. Koncerter i Riddersalen på Rosenborg.

6. oktober H.K.H. Prins Joachim var vært for et besøg ved Martsforeningen af 1983 i Håndbiblioteket.

6. oktober Selskabet for dansk Kulturhistorie besøgte Håndbiblioteket.

9. oktober Kulturnat: Rosenborg holdt traditionen tro åbent med slukkede lys og lommelygter til de 2.630 gæster, som lagde vejen forbi. Museet på Amalienborg havde åbent også på Beletagen med musikalske indslag og 2.594 gæster.

21. oktober H.M. Dronning Anne-Marie med gæster besøgte udstillingen "Pia Schutzmann. Bag om Amalienborg".

3. november H.M. Dronningen besøgte udstillingen "Pia Schutzmann. Bag om Amalienborg".

25. november H.M. Dronningen med gæster besøgte museets tekstilkonserveringsværksted i Brede og blev vist rundt af Katia Johansen.

25. november Vicepræsident i Europa Nostra, Alexander Fürst zu Sayn-Wittgenstein-Sayn og Prins Philippe af Liechtenstein besøgte Rosenborg og blev vist rundt af Jørgen Selmer.

Hazze Nyström ved sin afskedsreception i Riddersalen i januar 2015.
Chief conservator Hazze Nyström at his farewell reception in the Great Hall in January 2015.

UDLÅN

25/10 2013 - 15/2 2015: Schleswig-Holsteinisches Landesbibliothek, Kiel; Sønderborg Slot og Nationalmuseet, udstillingen. "Mennesker i krigen 1864": Diverse telegrammer til Dronning Louise fra Christian 9. fra 1864 og sang til Christian 9.s fødselsdag.

7/9 2014 - 18/1 2015: Nivaagaards Malerisamling, udstillingen: "Martinus Rørbye - Det nære og det fjerne - Under sydlige himmelstrøg": En tegning af Martinus Rørbye fra Istanbul udlånt fra H.M. Dronningens Håndbibliotek.

18/9 2014 - 18/1 2015: Nationalmuseet, Zürich, udstillingen "Kravatten": Frederik 3.s kniplinger, Christian 7.s jabot og halsbind og Frederik 7.s farverige silketørklæder.

18/9 2014 - 4/1 2015: Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, udstillingen: "1814 - Spillet om Danmark og Norge": Christian 8.s og Dronning Caroline Amalies kroningsdragter, bordstillet af forgyldt bronze med figurer af Thorvaldsen. En række møbler og andre genstande fra Rosenborg med norsk proveniens, bl.a. miniaturechatol fra Bergen og model af landgangsbroen i Bergen udført i sølv til minde om Christian 6.s besøg i 1733.

30/9 2014 - 1/3 2015: Liebieghaus Skulpturensammlung, Frankfurt am Main, udstillingen: "True to Life: Veristic Sculpture and The Engineering of Illusion": Buste af gips og papmaché forestillende Ulrika Eleonora.

15/4 2015 - 12/11 2015: Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen Schloss Gottorf, Archäologisches Landesmuseum. *The Flag Ship Princessan Hedvig Sofia and the Struggle for the Baltic Sea:* Sølvbæger, krystalskål, toiletgarniture, hyldestdigt, flakoner og krigerfigurer.

15/11 2015 - 27/3 2016: The Maritime Museum of Finland /The National Museum of Finland, Maritime Centre Vellamo, Kotka. *Of Swords, Sails and Cannons - The Sinking of Princess Hedvig Sofia:* Sølvbæger, krystalskål og toiletgarniture.

10/8 2015 - 30/11 2015: Schloss Charlottenburg, Stiftung Preußische Schlösser und Gärten Berlin-Brandenburg. *Womans business, How Brandenburg became Prussia:* Våbenskjold.

Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot har deponeret to portrætter af Christian 8. og Dronning Caroline Amalie, malet af J.D. Court i 1841 i Kongernes Samling. De er ophængt i Christian 8.s værelse på Rosenborg.

Til udstillingen „Pia Schutzmann. Bag om Amalienborg" har museet fra den kongelige familie lånt portrætter af henholdsvis H.M. Dronningen, H.M. Dronning Anne-Marie og H.K.H. Prinsesse Benedikte. Fra Svenska Gustafskyrkan er lånt portræt af Dronning Ingrid og fra The Oxford and Cambridge University Club, London, er lånt portrætmaleri af H.M. Dronningen. Udstillingens øvrige værker er alle udlånt af kunstneren.

I H.M. Dronningens Håndbiblioteks samling indgår udover bøger og kort også betydelig billedkunst. Heriblandt denne akvarel af Martinus Rørbye fra 1846, der forestiller sultan Ahmed 3.s brønd i Istanbul (udsnit).

Apart from books and maps Her Majesty's Reference Library also possesses important artworks. Amongst them is this watercolour by Martinus Rørbye from 1846, which shows Sultan Ahmed III's fountain in Istanbul (detail).

Historiequizen gæstede Rosenborg i 2015. Her kom nogle af Rosenborgs mest kendte historier i spil, men fra mindre kendte vinkler, og det lykkedes værten, Adrian Hughes, at få historikerne til at gætte forkert et par gange.

The TV programme The History Quiz was a guest at Rosenborg in 2015. Some of Rosenborg's best known stories were taken up from less well known angles, and host Adrian Hughes managed to make the historians guess incorrectly a couple of times.

KOMMUNIKATION OG MARKEDSFØRING

MARKETING

Udover gennemførelsen af det faste marketingprogram blev der afviklet særlige kampagner for "Det Gyldne Tableau" og "Pia Schutzmann. Bag om Amalienborg". Blandt særlige initiativer var udviklingen af en plakat, der prydes af Christian 5.s krone, til distribution på bl.a. landets biblioteker. Særligt fokus var der på krydsmarkedsføringen af Rosenborg og Amalienborg, gennem en succesrig promovering af fællesbilletten, der sælges med rabat.

PR

Året igennem har både Rosenborg og Amalienborg taget imod et stort antal anmodninger om tilfældelser til TV-optagelser fra både ind- og udland. Der er blevet gennemført mange optagelser til både historiske dokumentarer og turistprogrammer. Årets udstillinger og aktiviteter blev ledsaget af et grundigt PR-arbejde, som resulterede i 475 presseomtaler i danske medier, hvilket må anses for meget tilfredsstillende.

Samlingen er til stede på flere sociale medier, og ved årets udgang blev dette udvidet med tilstedeværelse på tjenesten Pinterest, det sociale netværk til deling af fotos.

WAYFINDING / PRAKTISK INFO

En stor opgave for kommunikationsenheden var udvikling og udrulning af et helt nyt skiltesystem til udendørsarealerne ved Rosenborg. Systemet baserer sig på et skiltesystem, der er nyudviklet til Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme, dog fortolket og rettet til Kongernes Samling. Skiltningen, der tilstræber tydelighed og elegance, benytter naturligvis museets nye grafiske identitet.

Som led i arbejdet med nyindretningen af billetkontoret på Rosenborg er der blevet opsat skærme med animeret grafik, der viser både billetpriser og -produkter samt informerer om aktiviteter og tilbud på Rosenborg og Amalienborg.

SYSTEMADMINISTRATION

På systemadministrationsfronten har 2015 været et meget aktivt år, som indledtes med lanceringen af det nye website- tæt fulgt af implementeringen af nyt kassesystem på Amalienborg, så begge afdelinger nu bruger det samme system. Blandt efterårets projekter kan nævnes konsolidering og opgradering af det trådløse netværk samt mobilguide og QR-koder til brug for museets besøgende. Desuden er der foretaget store investeringer i fornyelse af samlingens servere, og der arbejdes på implementeringen af nyt regnskabssystem - et arbejde, der afsluttes i 2016.

Æstetik og høj kvalitet er karakteristisk for Rosenborg, og med det nyindrettede billetkontor får vores gæster en passende modtagelse.

Aesthetics and high quality are characteristic of Rosenborg, and with the refurbished ticket office our visitors will receive a fitting welcome.

BILLET Kontor

Billetsalgsrummet i portbygningen på Rosenborg blev i efteråret fuldstændig fornyet. Det gamle inventar var udtjent, og garderoberne blev flyttet til butiklokalets bagvæg. Det afslørede en gammel kamin, der nu indgår i billetsalgsrummet med et portræt af Christian 4. ovenover.

En ny skranke i mørkt træ og ny belysning sikrer en æstetisk kvalitet og en stemning i rummet, der læg-

ger op til den oplevelse, man får, når man går videre til selve slottet. Nye kasseapparater er nedfældet i bordpladen, og hylder til den nye guidefolder på 10 sprog er opsat. Personalet har fået ergonomisk bedre arbejdspladser, og på bagvæggen over skranken er opsat informationsskærme, der fortæller om åbningstider og priser samt viser billedsekvenser fra de oplevelser, der venter på Rosenborg og Amalienborg.

BUTIK

Museumsbutikken med afdelinger på Rosenborg og Amalienborg er en væsentlig del af publikums oplevelse af museet. Igen i år har der været stor aktivitet og god omsætning i butikkerne. Vareudbudet er løbende blevet vedligeholdt af de butiksansvarlige, Mette Lohse og Esther Madsen. I årets løb er museets nye logo blevet taget i anvendelse på T-shirts, krus og en mængde andre varer og på de nye tekstlabels, som nu følger med alle varer.

Teksterne til de nye labels skrives af Jens Gunni Busck og Birgit Jenvold og sikrer, overalt hvor det er muligt,

at kunderne får en kort fortælling om den historie, der knytter sig til varen. Det gælder alt lige fra silketørklæde med motiv fra museets kostbare toscanske stenborde og til tøjelefanter til de mindste, der samtidig får fortællingen om, hvorfor der er så mange elefanter at se blandt museets genstande.

I forbindelse med opstillingen af Det Gyldne Tableau med Thorvaldsens figurer på Amalienborg har butikkerne på Amalienborg og på Thorvaldsens Museum udvekslet publikationer og andre relevante varer til salg.

Bastionernes murværk har fået et tiltrængt løft og kan nu modstå vind, vejr og voldgravens vand i mange år fremover.

The bastion's brickwork has received a much-needed lift, and can now resist wind, weather and the water in the moat for many years to come.

BYGNINGER

Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme har ansvaret for restaurering og udvendigt vedligehold af museets bygningsmasse. Arbejdet foregår i et godt samarbejde med museet, hvorfra samlingschef Andreas Grinde deltager i diverse planlægnings- og byggemøder. I 2015 fortsattes og udvidedes den omfattende renovering af vinduerne på Rosenborg, der afsluttes i begyndelsen af 2016. Styrelsen har endvidere gennemført en grundig renovering af murværk på bastionerne og stensætninger omkring voldgraven.

Zinkfigurerne, der symboliserer de fire årstider, er efter endt konservering hos Nationalmuseets bevaringsafdeling atter sat på plads på det store tårn.

Styrelsen har endvidere forbedret brandsikringen af Rosenborg ved sikring af ledningsgennemføringer mellem etagerne og ved kontrol og forbedring af ledningsevne for slottets lynafledere.

Året har i øvrigt været præget af museets egne indvendige vedligeholdelsesopgaver. Her har særligt opgaven med renovering af den midterste sal, Rosen, på 1. sal på Rosenborg taget form. Salen er forud for genopstilling af det store rokokko-musikmøbel "Lehmann-skabet" blevet malet og har fået lagt nyt gulv oven på det gamle parketgulv, der stammer fra Frederiksberg Slot. Det nye gulv er en præcis kopi af det gamle, der ikke kan holde til sliddet fra de store publikumsmængder, som i fremtiden skal kunne færdes i hele rummet og nyde lyden fra musikmøblet. Den smukke roset midt i det gamle gulv er fortsat synlig omgivet med et diskret lavt jernrækværk.

Museets midlertidige fjernmagasin i Gørløse er fraflyttet, og i stedet har museet lejet en af militærets bygninger på Brødeskov Kaserne til opbevaring af møbler, udstillingsinventar m.m.

Museets gæster fik en oplevelse udover det sædvanlige, da seks dansere opførte dele af forestillingen "Suite of Touch" til tonerne af barokmusik i Riddersalen. Bevægelse, musik og interiør gik for en stund op i højere enhed, og publikum blev mindet om, at salen oprindeligt var skabt til fest og dans.

The museum's visitors had an exceptional experience when six dancers performed parts of the piece "Suite of Touch" to the sounds of baroque music in the Great Hall. Movement, music, and the interior attained for a moment a higher synthesis, and the audience was reminded that the hall was originally made for feasting and dancing.

DRIFTSGRUNDLAG, ØKONOMI OG ORGANISATION

Kongernes Samling, hvis vedtægtsbestemte navn er: "De Danske Kongers Kronologiske Samling", er et kulturhistorisk museum og en selvejende institution, der er omfattet af og modtager statsligt driftstilskud i henhold til Museumsloven. Museet skal derfor opfylde lovens hovedformål, som er *at indsamle, registrere, bevare, forske og formidle* inden for det virkeområde, som museet dækker. Dette virkeområde er beskrevet i en række kongelige resolutioner siden 1854 og sammenfattes på følgende måde: "Med udgangspunkt i malerier, møbler og andre genstande, som har tilknytning til den danske Kongefamilie, er samlingens formål at fremstille en del af Danmarks-historien fra Christian 4.s regeringstid til nutiden".

En forudsætning for at opfylde museets hovedformål, lovkrav og forventninger er selvfølgelig i første række, at det økonomiske grundlag er til stede. Museets driftsøkonomi er baseret på det statslige tilskud samt egne indtægter fremkommet ved entréopkrævning, butiksdrift, forpagtningsafgift fra museets café samt i mindre omfang salg af tjenesteydelser som for eksempel rekvireret konservering. Erhvervelser til samlingerne, bevarings-, udstillings-, forsknings- og publikationsprojekter, der ligger ud over den basale virksomhed, er i reglen afhængige af offentlige særbevillinger eller tilskud fra private fonde.

I et "almindeligt" år dækker det ordinære statstilskud ca. 1/3 af de samlede udgifter, mens resten hovedsagelig dækkes af entréindtægter. Museet er dermed et af de mest selvfinansierende i landet.

I skrivende stund er regnskabet for 2015 ikke færdigt og revideret. Der er for 2015 budgetteret med indtægter og udgifter, der balancerer med 27,9 mio. kr. Indtægterne består af et statstilskud, der inkl. kompensation for gratis adgang til unge under 18 år udgør 9,3 mio.kr. Omsætning i butik og øvrige driftsindtægter er budgetteret til 3,4 mio. kr. Den væsentligste indtægt er entré, som er budgetteret til 15,2 mio. kr. Ved årsskiftet var besøgstallet en del højere end budgetteret, og dette betyder, at museet kommer ud af 2015 med et opsparet driftsoverskud, der gør det muligt for at fortsætte udviklingen af nye projekter på flere fronter. Dele af tidligere års opsparede driftsoverskud er anvendt til gennemførelse af en række af de projekter, der er beskrevet i denne årsberetning.

I 2015 har museet modtaget tilskud på i alt 1,5 mio. kr. til erhvervelse af Jens Juels maleri af Kronprinsesse Marie Sophie Frederikke med datteren, Prinsesse Caroline. Erhvervelsen blev mulig takket være donationer fra Augustinus Fonden, Ny Carlsbergfondet og Kulturstyrelsen.

Vedtægter

De Danske Kongers Kronologiske Samling er oprettet ved kgl. resolution af 14. juni 1854, givet af Frederik 7., og har følgende ordlyd:

"Vi ville allernaadigst, at følgende paa Vort Slot Rosenborg værende Samlinger og Gjenstande, nemlig Kronings-insignierne med Kronjuvelerne og Diaman-

N.A. Abildgaard udførte en række væsentlige værker til udsmykning af Beletagen i Christian 8.s Palæ. Som led i museets øgede fokus på formidling blev de nyfotograferede i 2015. Maleriet her forestiller Rhea eller Kybele, jordens personifikation.

NA Abildgaard made a number of important works for the decoration of the piano nobile in Christian VIII's Palace. They were photographed afresh in 2015 as part of the museum's increased focus on visitor information. This painting represents Rhea or Cybele, the personification of the Earth.

terne samt de øvrige Gjenstande, der opbevares i de saakaldte Regalieskabe, den egentlige chronologiske Samling, adskillige til Afbenyttelse ved høitidelige Lejligheder bestemte Apparater, saavelsom andre forskjellige Sager, saasom Flora-danica-Stellet, Glassamlingen mm. desl., samt det egentlige Slotsbygninginventarium herefter skulle udgjøre een Samling under navn af den chronologiske, at denne Samling betragtes som det Kongelige Huses uafhængelige Eiendom, arvelig fra Konge til Konge, og at den henlægges under Overbestyrelse af den af Vore Ministre, der har Foredraget i de Sager angaaende Vort Kongelige Huus, altsaa for Tiden Udenrigsministeren, samt Overhofmarskallen tilligemed den, som Vi ellers maatte finde for godt dertil at forordne."

BESTYRELSE

Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen
Kulturminister Bertel Haarder

DIREKTION

Direktør, kammerherre, kabinetssekretær Henning Fode
Museumsdirektør, mag.art. Jørgen Selmer

Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering af museet fra 2012 har nu bl.a. resulteret i en opfølgningsplan fra museets side særligt vedr. delemner inden for formidling, registrering og bevaring. På et møde i Kulturstyrelsen i marts måned kunne kvalitetsvurderingsprocessen afsluttes, da museet konsekvent har fulgt op på kvalitetsvurderingens anbefalinger.

PERSONALE

LEDELSESGRUPPE

Museumsdirektør Jørgen Selmer, mag.art.
Museumsinspektør Jørgen Hein, cand.mag. Forskning, formidling.
Museumsinspektør Peter Kristiansen, cand.arch. Forskning, formidling.
Museumsinspektør Birgit Jenvold, mag.art. Daglig leder, Amalienborg.
Håndbibliotekar Mikael Bøgh Rasmussen, mag.art., ph.d., H.M. Dronningens Håndbibliotek.
Formidlingschef Axel Harms, cand.mag. Formidlingsstrategi, kommunikation, læring.
Samlingschef Andreas Grinde, cand.scient.cons. Konservering, bevaring, registrering. (tiltrådt 1.1.15)
Vagtmester Mette Lohse. Sikring, salg, arrangementer på Rosenborg.

ADMINISTRATION

Regnskabschef Gitte Bruun Lassen.
Løn- og personalemedarbejder Mathilde Hansen.

IT

Systemadministrator Tore Dalsgaard.

KOMMUNIKATION, PR/MARKETING

Kommunikationsmedarbejder Jeanne Sølbeck, MA
Studertermedhjælper Julie Nørbæk Jensen, stud.mag.

KONSERVERING, REGISTRERING

Konservator Katia Johansen.
Konservator Berit Møller.
Konserveringstekniker Tom Feilberg.
Konserveringstekniker Gunhild Hvass.
Konserveringstekniker Bodil Stauning.
Arkivar Kirsten Christiansen.
Studertermedhjælper, stud.mag. Rasmus Stenfalk.
Studertermedhjælper stud.mag. Young Mee-Rim (tiltrådt 1.7.)
Museumsassistent Mette Vejgaard Pedersen (fratrådt 11.12)

PUBLIKATIONER

Projektmedarbejder Jens Gunni Busck, cand.mag. (fratrådt 30.11.2015)

LÆRING

Leder af læringsenheden Sissel Drejøe Langkilde, cand.mag.
Undervisningsmedarbejder Marie Nørreby Henriksen. (tiltrådt 1.3. deltid)
Læringspiloter: Eva Langebeck

Pedersen; Sanne Rasmussen (orlov 1.9.-31.12.); Emil Rosager Schaarup (fratrådt 30.4.); Anne Kathrine Eckardt og Taus Toft Christensen (fratrådt 31.8.); **ansat pr. 1.5.:** Anne Lind Andersen, Asger Rasmussen, Lykke Wange, Sine Foght Kappel, Thomas Caspersen, Ya Juanka Trier.
Omvisere: Kathrine G. Bjerregaard, Nette Børkdal, Birgitte Bardtrum Momme, Esther Madsen, Steffen Løvkjær Petersen.

TEKNIK

Museumstekniker Erik Larsen.
Museumsassistent Thomas Christensen.

ROSENBORG

Vagtmesterassistent Kasper Greve.
Opsynspersonale: Knud Andersen, Søren Asp, Kai Bang, Hannah Bitton, Karin Blumensaadt, Nette Børkdal, Christin Callesen, Kenneth Dürr, Jørgen Enge, Fraya Falsing, Sergei Frank, Inge Lise Fürst, Dorte Glüsing, Erik Grenaa, Elisabeth Hagland, Christina Hansen, Denis Hansen, Camilla Hansen, Henrik Hestbæk, Rune Jakobsen, Annette Koeller, Allan Lauridsen, Marie Malmberg, Connie Munch, Taeko Møller, Marina

Nielsen, Bo Nilsson, Niels Paridon, Bjarne Pedersen, Sarah Rasmussen, Peter Samuelson, Amalie Stricker, Ninja Theuerkauf, Claus Thimsen, Jesper Thomsen, Gertrud Vabamaë.

AMALIENBORG

Arkivar cand.mag. Julie Mørk-Hansen.
Administrativ medarbejder overassistent Jacob V. Madsen.
Studertermedhjælper stud.mag. Christopher Sand-Iversen.
Vagtmester Esther Madsen. Vagtmesterassistenter: Thomas Christensen, Mira Skardhamar, Camilla Haakonsdatter Jørgensen, Maria Malling.
Opsynspersonale: René Bobirk, Thomas Christensen, Lise Dahl Christensen, Sarah Didrichsen, Hanne Fuglsig, Mille Gregersen, Gudrun Havsteen-Mikkelsen (fratrådt 31.5.), Mickey Holm (tiltrådt 1.5.), Elise H.B. Jensen, Camilla Kagstrup, Ditte Tønder Kjærgaard (tiltrådt 1.5.), Karen Tønder Kjærgaard (fratrådt 30.6.), Anne Hede-

ager Krag, Camilla Håkonsdatter Jørgensen, Pauline Kehlet-Kjølson (tiltrådt 1.6.), Maria Malling (på barsel fra 20.5.), Birgitte Bardtrum Momme, Simone Olsen, Steffen Løvkjær Petersen, Casper Nexø, Emma Nørholm Poole, Mira Skardhamar, Vibeke Sass, Bettina Sudergaard, Sussie Thyra Simonsen (tiltrådt 1.1.), Vibeke Søndergaard, Betty Sørensen, Camilla Maj Sørensen (tiltrådt 1.6.), Lene Sørensen, Joanita Zachariassen (tiltrådt 1.5.), Bodil Aagerup.

Praktikant fra Københavns Universitets museologistudium, stud.mag. Nana Andersen.

H.M. DRONNINGENS HÅNDBIBLIOTEK

Frivillige projektmedarbejdere Mikael Kristensen og Ebbe Holmboe.

CAFEEN VED ROSENBORG

Forpagtet af restauratør Marie Kure, Restaurant Orangeriet, Kon-

gens Have, under navnet: "The Garden Café, Rosenberg".
Chefkonservator Hanz Nyström gik på pension med udgangen af januar 2015. I stedet oprettedes en stilling som samlingschef, der pr. 1.1. 2015 blev besat med konservator Andreas Grinde, der kommer fra en stilling på Nationalmuseet.

Årets personaleekskursion 27.4. gik til Roskilde Domkirke med omvisning ved Peter Kristiansen og Selsø herregård med omvisning ved museumsleder Louise Sebro.

Samarbejdsudvalget har i 2015 primært beskæftiget sig med den løbende opdatering af Personalehåndbogen. Arbejdstilsynet har givet Kongernes Samling en grøn smiley på deres hjemmeside. Museets arbejdsmiljøudvalg har arbejdet med Arbejdspladsvurderinger (APV), med forbedret ventilation på Rosenborg samt kurser for personalet i førstehjælp og brandslukning.

KURSER, KONGRESSER, MØDER

JØRGEN SELMER

ODM's chefseminar på Hotel Com-vell i Korsør.

Association des Résidences Roy-ales Européennes (ARRE): *Lighting and its impact on Historic Interi-ors*. Seminar i Potsdam.

Association des Résidences Roya-les Européennes (ARRE). General-forsamling i Wilanow Palace Mu-seum, Warszawa.

Slotsmuseernes direktørgruppes møde på Koldinghus.

Specialmuseumsforeningens møde på Designmuseum Danmark med indlæg om erfaringer med venneforeninger.

Studietur til Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme. *Sikring af bygninger – rumslukningsanlæg med inerte gasser*. Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

JØRGEN HEIN

Studierejse til Museum zu Aller-heiligen i Schaffhausen, Hessische Hausstiftung på Schloss Fasane-rie ved Fulda og Staatliche Kunst-sammlungen i Kassel. Deltagelse i The Ivory Groups møde på Kunst-historisches Museum og i Palais Liechtenstein i Wien, med indlæg-get "A few Remarks on Lorenz Spengler and his workshop in Co-penhagen". Deltagelse i "En kongelig

rejse", konference om enevælden i Norden, afholdt af Herregårdspul-jen, med indlæg "De kongelige sam-linger". Studierejse til Kung. Husge-rådskammaren & Nationalmuseum i Stockholm. Studietur til: Historic Royal Palaces, London, sammen med repræsentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

PETER KRISTIANSEN

Deltog i 8. Nordiske Heraldikerkon-ference på Sønderborg Slot med indlæg: "Kongelige våben-ane-tavler på Sønderborg Slot, Nyborg Slot, Rosenborg Slot og i Nykøbing Kirke".

Gerson Digital: Denmark. Dutch and Flemish art in European perspec-tive 1500 - 1900, Part II, Sympo-sium på Statens Museum for Kunst, med oplæg: "The tapestries by Ber-nt van der Eichen, made 1684-93 for the Long Hall at Rosenborg Cas-tle - in Commemoration of the Sca-nian War 1675-79".

MUSUND-seminar på Institut for Kulturvetenskap, Lunds Universitet. Studietur til: Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

BIRGIT JENVOLD

Møde med kolleger i Kejserhusets arkiv og museum i Tokyo vedr. ud-stillingsprojekt i 2017.

Årsmøder og seminarer i Dragt- og Måltidspuljerne.

Studietur til: Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

MIKAEL BØGH RASMUSSEN

Renaissance Society of Ameri-ca, Annual Meeting, Berlin, Hum-boldt Universität zu Berlin, med oplæg: "Defining Dominance: The Positions of Karel van Mander and Abraham Wuchters in the Fabric of Danish High Art of Their Time".

Gerson Digital: Denmark. Dutch and Flemish art in European per-spective 1500 - 1900, Part II, Sym-posium at Statens Museum for Kunst, med oplæg: "Second in line: Abraham Wuchters, 1608-1682".

En kongelig Rejse - bygninger og mennesker i magtens centrum. Konference om Enevælden i Nor-den (o. 1650-1850). København, med oplæg: "Præsentation af H.M. Dronningens Håndbibliotek".

Studietur til: Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

AXEL HARMS

Generalforsamling i Association des Résidences Royales Européen-nes (ARRE) i Warszawa.

Deltagelse i Museum Communi-

cation, seminar i Videnskabernes Selskab.

Association des Résidences Roy-ales Européennes (ARRE): *Light-ing and its impact on Historic Inte-riors*. Seminar i Potsdam.

ARRE-møde i Skt. Petersborg om asiatisk turisme.

Faglig udflugt med formidlingsaf-delingen til Køge Museum og KØS. Studietur til: Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

Bestyrelsesmøde i ARRE i Ver-sailles.

ANDREAS GRINDE

Led-belysningsseminar, Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

Association des Résidences Roy-ales Européennes (ARRE): Light-ing and its impact on Historic Inte-riors. Seminar i Potsdam.

S-388 Bevaring af kulturarven. Dansk Standard.

Studietur til: Historic Royal Pala-ces, London, sammen med repræ-sentanter fra Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

Sikring af bygninger – rumsluknings-anlæg med inerte gasser. Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme.

BODIL STAUNING

"The use of aqueous gels and emulsions for the cleaning of

painted surfaces". Statens Værk-steder for Kunst.

GUNHILD HVASS

Conservation of Glass Objects. Academy of Fine Arts, Wrocław.

JEANNE SØLBECK

Beyond data seminar (Berlingske Business & Computerworld). *Valuable Content Conference*, Dan-marks Medie- og Journalisthøjskole. Faglig udflugt med formidlingsaf-delingen til Køge Museum og KØS.

JENS GUNNI BUSCK

Konference om monarkier på uni-versitet i Californien med tema om bl.a. 2. Verdenskrig. Indlæg: "Para-doxes of Monarchical Power – The Danish Monarchy during World War II".

KATIA JOHANSEN

Passementerie - Rosettes and Tassels. West Dean College, UK.

BERIT MØLLER

Deltagelse i konferencen *Revoluti-on! Technology in 19th Century Hi-storic Interiors*, Cambridge.

Deltagelse i workshoppen *The Shino-Danish Lacquer Workshop*, Nationalmuseet

The Conservation of East Asian Cabinets in Imperial Residences. International Centre for the Study

of the Preservation and Resto-ration of Cultural Property (IC-CROM), Wien.

SISSEL LANGKILDE

Kulturstyrelsens årsmøde, Nyborg Strand Temadage om Kvalitetssik-ring af undervisning, Skoletjene-sten. Faglig udflugt med formid-lingsafdelingen til Køge Museum og KØS.

Formidlerkursus for læringspilot-er v. Christian Rossil, skuespiller/performer. **Hands on!** Konference, International Association of Chil-dren in Museums, Amsterdam. Studiegrupper, Skoletjenesten: Foråret 2015: Unge og kulturarv samt Besøg på egen hånd Efteråret 2015: Supervision samt Målret din kommunikation

MARIE NØRREBY HENRIKSEN

Faglig udflugt med formidlingsaf-delingen til Køge Museum og KØS. Formidlerkursus for læringspilo-ter v. Christian Rossil, skuespiller/performer

JULIE MØRK-HANSEN

Årsmøder og seminarer i Dragt- og Måltidspuljerne. Møder med Dragt- og Tekstilnetværkets sty-regruppe bl.a. vedr. netværkets hjemmeside og nyhedsbrev.

TILLIDSPOSTER OG MEDLEMSKABER

JØRGEN SELMER

Medlem af Parkmuseernes styregruppe.
Medlem af repræsentantskabet for Wonderful Copenhagen.
Formand for Foreningen af Danske Museumsfolk.
Medlem af bestyrelsen for Bornholms Museum og Bornholms Kunstmuseum.
Medlem af bestyrelsen for Skive-fonden, Det Kgl. Skydeselskab.
Medlem af Kulturklubben.
Medlem af Selskabet for Dansk Kulturhistorie.
Medlem af Nordisk Museumsforbund.
Museets repræsentant i Herregårdspuljen.

JØRGEN HEIN

Sekretær i Selskabet for dansk Kulturhistorie.
Medlem af Det Kongelige Selskab for Fædrelandets Historie.
Medlem af Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst.
Editorial adviser for the Journal of the History of Collections, Oxford University Press.
Fellow of the London Society of Antiquaries.

PETER KRISTIANSEN

Kasserer og medlem af bestyrel-

sen i Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring.
Medlem af bestyrelsen for Kulturnatten i København.
Medlem af styregruppen for netværket "Museer omkring Øresund" (MUSUND).
Medlem af bestyrelsen for Heraldisk Selskab.
Medlem af redaktionsrådet for Heraldisk Tidsskrift.
Medlem af Parkmuseernes Udstillingsgruppe.

BIRGIT JENVOLD

Medlem af ICOMs ICFA – International Committee for Museums and Collections of Fine Arts.
Medlem af Dragt- og tekstilnetværket, Forskningsnetværket "1800-tallet" og Måltidspuljen.

MIKAEL BØGH RASMUSSEN

Selskabet til Udgivelse af danske Mindesmærker, bestyrelsesmedlem og sekretær.
Medlem af Kulturstyrelsens forskningsvurderingspanel vedr. kunsthistoriske museer.
Center for Renæssancestudier, medlem af styregruppen.
ARLIS/Norden – suppleant for det danske bestyrelsesmedlem.
Renaissance Society of America
Nordic Network for Renaissance

Studies
Premodern Diplomats Network
The Society for European Festivals Research.

AXEL HARMS

Vicepræsident i Association Résidences Royales Européenne.
Suppleant i bestyrelsen for Copenhagen Cruise Network.
Formand for Parkmuseernes Marketinggruppe. Medlem af Parkmuseernes Eventgruppe. Medlem af Parkmuseernes Formidlingsgruppe.
Medlem af Kulturklubben.

KATIA JOHANSEN

Medlem af ICOMs Costume Committee, Nordisk Konservatorforbund, Dragt- og tekstilnetværket.
Medlem af 3-mandsbedømmelsesudvalg til doktorafhandling om tekstilkonservering, Göteborg Universitet.

BERIT MØLLER

Medlem af censorkorpset ved Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for Arkitektur, Design og Konservering.

JULIE MØRK-HANSEN

Medlem af Dragt- og tekstilnetværket og Måltidspuljen. Redaktør af Dragt- og tekstilnetværkets Nyhedsbrev.

MUSEETS MEDLEMSKABER

Arli Norden (Art Libraries Society Norden)
ARRE, Association Résidences Royales Européenne
Association of Castles and Museums around the Baltic Sea
CODART, Dutch and Flemish art in museums worldwide
Dansk Bibliotekshistorisk Selskab
Dragt- og tekstilnetværket
DS, Dansk Standard
Foreningen for Boghaandværk
Foreningen Kulturnatten i København
Heraldisk Selskab
Historisk Samfund for Sønderjylland
ICOM, International Council of Museums
ICOM, CC, International Committee for Conservation
ICOM, ICFA – International Committee for Museums and Collections of Fine Arts

IIC, The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works
Kulturklubben, København
Kunstkonserveringen
Måltidspuljen
NKF, Nordisk Konservatorforbund
ODM, Organisationen af Danske Museer
Ordenshistorisk Selskab
Royal European Librarians
Samfundet for Dansk Genealogi og Personhistorie
Selskabet for Københavns Historie
SKM, Skandinavisk Museumsforbund
Specialmuseumsforeningen
VDR, Verband der Restauratoren
Våbenhistorisk Selskab

Mere end 100.000 gæster krydsede det smukke blomstermønster i belægningen på vej ind til deres besøg på Amalienborg. Det blev et eventyrligt år for Kongernes Samling med et samlet besøgstal på 425.000 gæster, hvilket er det højeste siden åbningen i 1838.

More than 100,000 visitors crossed the beautiful flower pattern in the paving on their way to visit Amalienborg. It was a fairytale year as 'Kongernes Samling', with a total of 425,000 visitors in all, the largest number since the opening of the museum in 1838.

SUMMARY

The Royal Danish Collection is Danish history from a royal perspective

At Rosenborg Castle and Amalienborg Palace in Copenhagen the public gain a unique insight into the lives of Denmark's kings and queens – the people behind the Danish monarchy.

On show in well-preserved interiors stemming from the 17th to the 20th centuries, are the foremost examples of furniture, artworks, and rarities which the kings collected over hundreds of years for their own pleasure, and to show to visitors from near and far. In Rosenborg's basement are kept the regalia, including the priceless crowns and crown jewels.

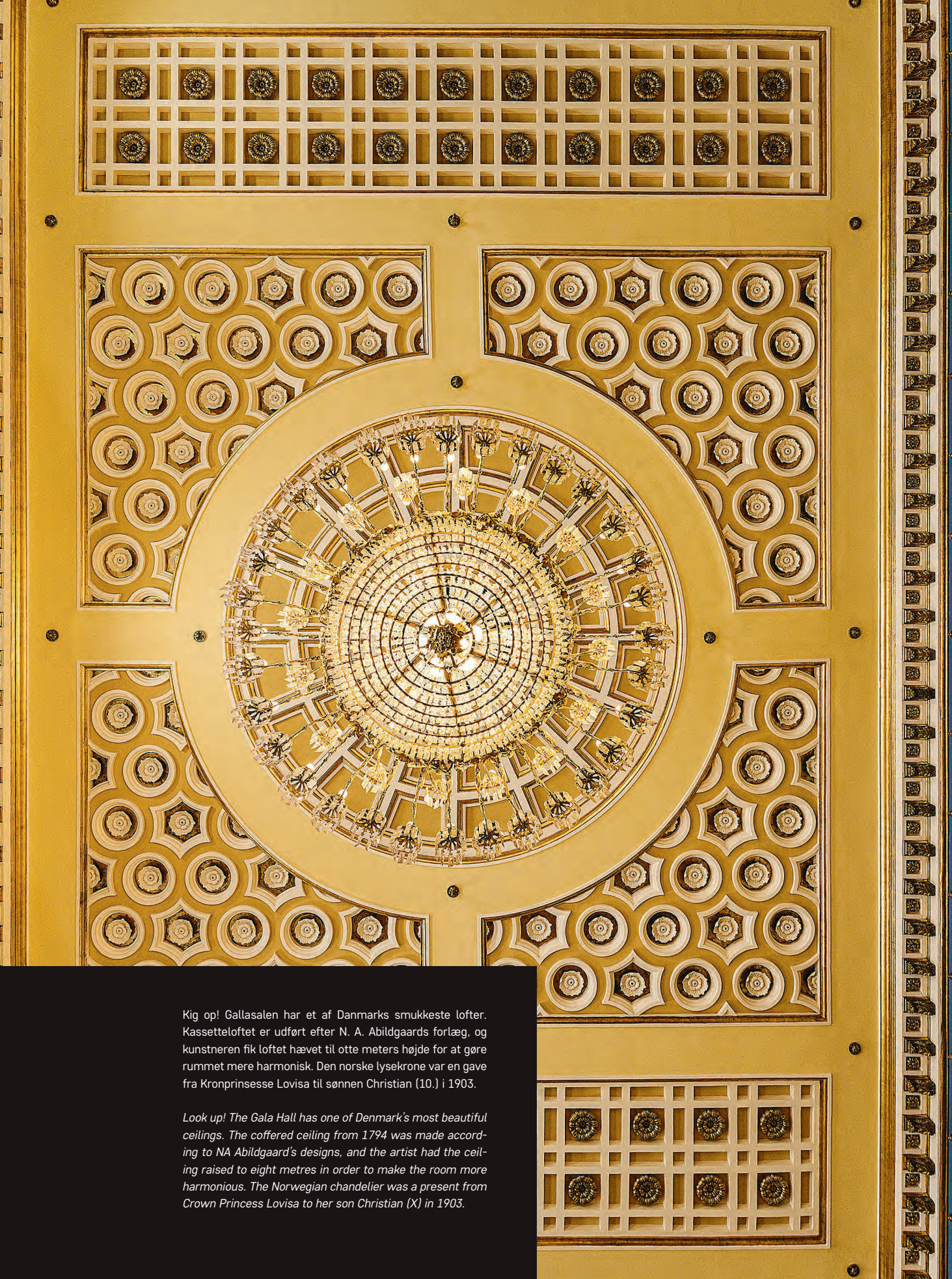
In 2015 HM Queen Margrethe celebrated her 75th birthday. The Royal Danish Collection marked the occasion with a new permanent exhibition of King Christian VIII and Queen Caroline Amalie's Golden Tableau in the Appartement Hall in Christian VIII's Palace at Amalienborg. The impressive table decoration with figures by Thorvaldsen now meets the numerous visitors with all its beauty, splendour, and storytelling joy.

In 2015 the ever increasing visitor numbers at the Royal Danish Collection reached their highest level yet, with the museum receiving 424,776 visitors, the largest number since the museum opened in 1838.

This gives us the joy and strength to solve the many tasks which this annual report tells of, but the marked increase in visitor numbers is also a challenge for the museum's planning for the future, where the demands of large crowds and rising standards on all fronts must be met.

In 2015 the museum's academic work has been reinforced by the publication of numerous publications in Danish and English editions, the development of international collaborations, and a significant development in direct communication with the public through the activities of the Learning Centre. Conservation tasks, and not least the drawing up of conservation plans, have been completed. The registration and development of the collections, particularly for the Reference Library's part, continues. The most important acquisition of the year was Jens Juel's painting from 1800 of Crown Princess Marie Sofie Frederikke with her daughter Princess Caroline. Thanks to donations from Augustinus Fonden, Ny Carlsbergfondet, and the Danish Ministry of Culture, Rosenborg was able to purchase the painting at an auction in Paris in the autumn.

In 2015 Rosenborg was visited by 319,774 people and Amalienborg by 105,002 people. The museum is thus one of the most visited in Denmark, and is an important tourist attraction, since two thirds of its visitors come from abroad.

Kig op! Gallasalen har et af Danmarks smukkeste lofter. Kassetteloftet er udført efter N. A. Abildgaards forlæg, og kunstneren fik loftet hævet til otte meters højde for at gøre rummet mere harmonisk. Den norske lysekrone var en gave fra Kronprinsesse Lovisa til sønnen Christian (10.) i 1903.

Look up! The Gala Hall has one of Denmark's most beautiful ceilings. The coffered ceiling from 1794 was made according to NA Abildgaard's designs, and the artist had the ceiling raised to eight metres in order to make the room more harmonious. The Norwegian chandelier was a present from Crown Princess Lovisa to her son Christian (X) in 1903.

KOLOFON

Redaktion: Jørgen Selmer og Axel Harms

Grafisk tilrettelæggelse: Lene Nørgaard / Le bureau

Fotografer: Peter Nørby, John Lee, Berit Møller, Marie Nørreby Henriksen, Jeanne Sølbeck, Peter Kristiansen og Kira Krøis Ursem

Udgivet februar 2016

Oplag: 350

Tryk: Narayana Press

ISBN: 978-87-92876-22-5

Kongernes Samling på Rosenborg og Amalienborg giver et enestående indblik i livet for Danmarks konger og dronninger – menneskene bag det danske monarki. Se kunstsøkkene, de uvurderlige kroner og kronjuveler og bliv klogere på, hvordan kongefamilierne indrettede sig – og i det hele taget så på verden. Kongernes Samling er Danmarkshistorie i kongeligt perspektiv.

The Royal Danish Collection at Rosenborg and Amalienborg affords a unique insight into the lives of the kings and queens of Denmark – the people behind the Danish monarchy. See works of art, the priceless crowns and crown jewels, and learn about how the royal families lived – and how they saw the world. The Royal Danish Collection is Danish history from a royal perspective.

